

SACRA CONGREGATIO PRO CULTU DIVINO

NOTITIAE

49

NOVEMBRI - DECEMBRI 1969

CITTÀ DEL VATICANO

NOTITIAE

Vol. 6 (1969), n. 11-12

Commentarii ad nuntia et studia
de re liturgica edenda cura
*Sacrae Congregationis
pro Cultu divino*

«Notitiae» prodibunt semel in mense.
Libenter, iudicio Directionis, nuntium
dabitur Actorum, inceptuum, editionum
in re liturgica, praesertim e Conferentiis
Episcopalibus vel Commissionibus litur-
gicis nationalibus emanantium, si scripto-
rum vel periodicorum exemplar missum
fuerit.

Directio: Commentarii sedem habent apud
S. Congregationem pro Cultu divino in
Civitate Vaticana, ad quam transmittenda
sunt epistolae, chartulae, manuscripta, his
verbis inscripta:

NOTITIAE, *Città del Vaticano*

Administratio autem residet apud
*Libreria Editrice Vaticana
Città del Vaticano*

Pro commentariis sunt in annum solvendae:

in Italia lit. 2.000

extra Italiam lit. 3.000 (§ 5)

singuli fasciculi veneunt:

lit. 200 (§ 0,35)

Pro annis praecedentibus

singula volumina: lit. 4.000 (§ 7)

id. linteo contacta: lit. 5.000 (§ 8,40)

singuli fasciculi: lit. 400 (§ 0,70)

*

Libreria Editrice Vaticana

C.c.p. N. 1-16722

TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS

SUMMARIUM

Allocutiones Summi Pontificis

I. Nuova epoca della vita
della Chiesa 409

II. La Messa scuola di pro-
fondità spirituale 412

In nostra familia 416

Sacra Congregatio pro Cultu Divino

Declaratio 417

Instructio de Constitutione
Apostolica « Missale Roma-
num » gradatim ad effectum
deducenda 418

Ordo Exsequiarum: 423

Decretum 424

Praenotanda 431

Commentarium 436

XII Sessio plenaria Commis-
sionis Specialis ad instaura-
tionem liturgicam absolven-
dam 442

Appendix Missalis Romani 458

Labores Coetuum a studiis:
« Preces ad Laudes matutinas
et ad Vesperas Officii Divini
instaurandi » 464

Specimen Precum pro Tem-
pore Quadragesimae 470

Varia

Cambogia: Lettre pastoral de
l'Episcopat 470

Roma: V Convegno Nazio-
nale Rettori dei Santuari
d'Italia 470

Index Voluminis V (1969) 472

SOMMAIRE

Allocution du Saint Père (pp. 409-416)

Avant l'introduction du nouvel *Ordo Missae*, à deux occasions, le Saint Père a entretenu les fidèles sur le but l'esprit de la nouvelle réforme. C'est une question de fidélité au Concile. La substance et la doctrine de la Messe sont inchangés, nouveau est l'esprit avec lequel tous doivent s'insérer et participer à l'action sacrée. Une nouvelle époque s'inaugure dans la vie de l'Eglise avec cette nouvelle réforme, il faut s'y préparer sérieusement.

Congrégation pour le Culte Divin

Déclaration sur la nature de l'« *Institutio generalis* » du Missel Romain (p. 417), pour enlever toute anxiété possible. Les critiques et les doutes au sujet de la doctrine contenue dans l'*Institution* n'ont aucune raison d'être.

L'*Instruction* pour une application graduelle de la Constitution Apostolique « *Missale Romanum* » précise les étapes et les façons selon lesquelles le nouvel Ordre de la Messe peut être mis en pratique. Le nouveau et le précédent rite coexistent jusqu'à 1971. L'*Instruction* donne les normes pour utiliser le nouvel « *Ordo Missae* » avec le Missel Romain, le nouvel « *Ordo lectionum* » avec le préexistant. On considère aussi les cas particuliers des prêtres âgés, ou ceux qui, pour d'autres motifs ont des difficultés pour l'application du nouvel « *Ordo Missae* ».

Ordo Exsequiarum. Le décret de promulgation du nouveau livre liturgique est reporté, les « *Praenotanda* », et un bref commentaire, qui illustre les nouveautés en ce qui concerne le rite expérimental. Certains principes des « *Praenotanda* » sont nouveaux ainsi que la partie qui regarde les funérailles des enfants, et la grande quantité des textes qui embrassent presque toutes les situations.

Session XII de la Commission spéciale pour la réforme des livres liturgiques. La relation du secrétaire trace les travaux faits et le programme futur. On traite en particulier du Bréviaire, et spécialement des lectures bibliques et patristiques; du baptême des adultes rédigé d'une façon complète et définitive après expériences; du rite de l'Onction des malades.

Appendice du Missel Romain. Etant donné la grande difficulté d'imprimer des Missels bilingues, la S. Congrégation a concédé d'imprimer des missels en langue vernaculaire seulement, mais avec l'obligation d'y joindre un *Appendice* en latin, avec l'Ordinaire et quelques Messes qui peuvent être employées aux divers temps de l'année pour qui ne connaîtrait pas la langue et ne disposerait point d'un missel latin.

Intercession à Laudes et Vêpres. Nouvel élément de l'Office restauré. On a publié un petit volume avec toutes les intercessions pour l'Office, auxquelles on a joint également des critères de préparation et un « *specimen* » pour le Carême.

SUMARIO

Alocuciones del Santo Padre (pp. 409-416)

Antes de la entrada en vigor del nuevo *Ordo Missae*, el Santo Padre ha hablado a los fieles, en dos ocasiones, sobre la finalidad y el espíritu de la reforma. Es una cuestión de fidelidad conciliar. Permaneciendo la substancia y la doctrina de la Misa, aparece un nuevo espíritu de participación a la acción sagrada. Esta reforma inaugura una « nueva época » en la vida de la Iglesia, a la que nos debemos preparar con seriedad. Hay, también, indicaciones prácticas para la aplicación de las nuevas normas.

Congregación para el Culto Divino

Declaración sobre la naturaleza de la « Institutio Generalis » del Misal Romano (p. 417), para disipar toda posible ansiedad.

La *Instrucción* para la gradual aplicación de la Constitución Apostólica « Missale Romanum » necesita etapas y modalidades especiales. Hasta el año 1971 el nuevo rito y el precedente coexisten. La Instrucción da las normas para la utilización conjunta del nuevo « Ordo Missae » y el Misal Romano, del nuevo « Ordo Lectionum » y el preexistente. Se tienen en cuenta los casos particulares de sacerdotes ancianos o en dificultad por otros motivos en la aplicación del nuevo « Ordo Missae ».

Ordo Exsequiarum. Además del decreto de promulgación, se publican los « Praenotanda » y un breve comentario al nuevo libro litúrgico. Son nuevos, algunos principios de los « Praenotanda », el funeral de párvulos y la gran cantidad de textos que abarcan casi todas las situaciones.

Sesión XII de la Comisión especial para la reforma de los libros litúrgicos. La relación del Secretario subraya los trabajos realizados y el futuro programa. Se ha tratado, particularmente, del Breviario — en especial de las lecturas bíblicas y patrísticas —, del bautismo de adultos, redactado completa y definitivamente después de los experimentos, del rito de la Unción de enfermos.

Apéndice del Misal Romano. Dadas las dificultades para imprimir el Misal bilingüe, la S. Congregación ha concedido la posibilidad de imprimir los Misales en lengua vulgar, con la obligación de poner un *Apéndice* en latín, con el Ordinario y algunas misas, que pueden usarse en varios tiempos del año por los que no conocen la lengua vulgar y no tienen a disposición un misal latino.

Preces de Laudes y Vesperas. Elemento nuevo del Oficio restaurado. Ha sido publicado un pequeño volumen con todas las preces, preparadas para el oficio; se dan los criterios de preparación y un « esquema » para su uso en cuaresma.

SUMMARY

Allocution of the Holy Father (pp. 409-416)

Before the introduction of the new *Ordo Missae* (Order of the Mass), the Holy Father spoke to the faithful on two occasions on the scope and the spirit of the new reform. It is a question of being faithful to the Council. The substance and the doctrine of the Mass have remained unchanged while a new spirit with which all must enter into and participate in the sacred action has been set forth. This reform marks the inauguration of a « new epoch » in the life of the Church, an epoch for which we must make serious preparation. There are also given some practical indications for the application of the new norms.

Congregation for Divine Worship

A *Declaration* on the nature of the *Institutio Generalis* (General Instruction) of the Roman Missal (p. 417) for the purpose of removing all possible anxieties. The criticisms and doubts about the doctrine contained in the Instruction are completely invalid.

The *Instruction* for the gradual application of the Apostolic Constitution *Missale Romanum* specifies the stages and the ways in which the new order of the Mass can be put into practice. Until 1970, the new rite and the pre-existing one will co-exist. The Instruction gives the norms for using the new *Ordo Missae* along with the Roman Missal and for using the new *Ordo lectionum* with the former one. The particular case of elder priests is considered along with other reasons for difficulty in the application of the new *Ordo Missae*.

Ordo Exsequiarum (Order of Burial). The decree of promulgation, the *Praenotanda* and a brief commentary which illustrates some recent items added to the experimental rite, are transcribed in the new liturgical book. Some principles of the *Praenotanda* are new as are the part regarding funerals of children and a large number of texts which cover almost all situations.

Session 12 of the Special Commission for the reform of the liturgical books. From the report of the Secretariate, the work done and the future program are outlined. In particular, the Breviary, especially the biblical and patristic readings, Baptism of adults, compiled in a complete and definitive manner after the experiments, and the rite of the Anointing of the Sick are dealt with.

Appendix to the Roman Missal. Given the grave difficulty of printing bilingual Missals, the Sacred Congregation has granted permission to print Missals in the vernacular only with the obligation to add an Appendix in Latin. In this Appendix are to be placed the Ordinary and some Masses which can be used in the various liturgical seasons by one who may not know the vernacular or might not have a Latin missal at his disposal.

Prayers at Laudes and Vespers. A new element of the restored divine Office. A small book has been published containing the prayers prepared for the divine Office. In the book are also found the criteria employed in the preparation of these prayers and a « specimen » for Lent.

ZUSAMMENFASSUNG

Papstansprache (S. 409-416)

Noch vor der Einführung des neuen *Ordo Missae* hat der Papst bei zwei Anlässen die Gläubigen auf das Ziel und den Geist der neuen Reform hingewiesen. Es gehe um die Erfüllung eines Auftrags des Konzils. Kern der Messfeier und Lehre bleiben unverändert, neu hingegen muss die Gesinnung sein, in der alle sich in das heilige Geschehen einfügen und tätig daran teilnehmen. Mit dieser Reform beginne eine « neue Epoche » im Leben der Kirche, für die wir uns gewissenhaft vorbereiten müssen. Auch einige praktische Hinweise für die Anwendung der neuen Normen sind angefügt.

Kongregation für den Gottesdienst

Erklärung über Natur und Ziel der « Allgemeinen Richtlinien » des römischen Messbuches (S. 417), um verschiedene Befürchtungen zu zerstreuen. Kritik und Zweifel an der darin enthaltenen Lehre entbehren jeden Fundamentes.

Instruktion über eine stufenweise Verwirklichung der Apostolischen Konstitution « *Missale Romanum* »: die Etappen und Möglichkeiten einer stufenweisen Verwirklichung der neuen Messordnung werden angegeben. Bis 1971 bestehen alter und neuer Messordo nebeneinander. Die Instruktion gibt die Normen an, nach denen die neue Messordnung mit dem Römischen Messbuch und die neue Leseordnung mit der bisherigen zu verwenden sind. Rücksicht wird besonders auf die Situation alter Priester genommen, sowie auf besondere Fälle, in denen Schwierigkeiten bei der Einführung der neuen Messordnung auftreten können.

Begräbnisritus: Von diesem neuen liturgischen Buch wird das Promulgationsdekret, die Einleitung abgedruckt, sowie ein kurzer Kommentar, der auf Änderungen hinweist, die gegenüber dem Ritus des Experimentes vorgenommen wurden. Neu sind auch einige Prinzipien der Einleitung und jener Teil des Ritus, der Kinderbegräbnisse betrifft, sowie eine grosse Auswahl an Texten, die für die verschiedensten Situationen geeignet sind. 12. *Sitzungsperiode* der besonderen Kommission für die Reform der liturgischen Bücher: In der Erklärung des Sekretärs sind die bisher geleisteten Arbeiten und das künftige Programm angegeben. Behandelt wurden Fragen des Breviers, besonders Schrift- und Väterlesungen, die Erwachsenentaufe (nach den Experimenten nun definitiv zusammengestellt) und die Krankensalbung.

Anhang zum Römischen Messbuch: Da es äusserst schwierig ist, zweisprachige Messbücher zu drucken, hat die Kongregation die Erlaubnis erteilt, dass die Messbücher in der Muttersprache allein gedruckt werden, jedoch mit einem lateinischen Anhang, der das Ordinarium und einige Messformulare enthält, die zu den verschiedenen Zeiten des Kirchenjahres von jenen verwendet werden können, die der betreffenden Sprach nicht mächtig sind und kein lateinisches Messbuch zur Verfügung haben.

Fürbitten zu Laudes und Vesper: Ein neues Element im erneuerten Brevier. Eine Broschüre mit allen für das Brevier vorgesehenen Fürbitten wurde veröffentlicht. Desgleichen die Kriterien, die bei der Erarbeitung der neuen Texte massgebend waren sowie Musterformulare für die Fastenzeit.

Allocutiones Summi Pontificis

CIRCA NOVUM ORDINEM MISSAE

Ante introductionem novi « Ordinis Missae », Beatissimus Pater in audientiis generalibus fideles allocutus est de fine instaurationis et de spiritu qua innovatio accipienda est.

I

Nuova epoca della vita della Chiesa

Vogliamo richiamare l'attenzione sull'avvenimento che sta per compiersi nella Chiesa cattolica latina, e che avrà la sua applicazione obbligatoria nelle diocesi italiane a partire dalla prossima prima domenica dell'Avvento, che cade quest'anno il 30 novembre; e cioè l'introduzione nella Liturgia del nuovo rito della Messa. La Messa sarà celebrata in una forma alquanto differente da quella che, da tre secoli ad oggi, cioè da s. Pio V, dopo il Concilio di Trento, siamo soliti a celebrare.

Il cambiamento ha qualche cosa di sorprendente, di straordinario, essendo considerata la Messa come espressione tradizionale e intangibile del nostro culto religioso, dell'autenticità della nostra fede. Vien fatto di domandarci: come mai un tale cambiamento? E in che cosa consiste questo cambiamento? Quali conseguenze esso comporta per coloro che assisteranno alla santa Messa?

Le risposte a queste domande ed a simili provocate da così singolare novità, vi saranno date e ampiamente ripetute in tutte le chiese, su tutte le pubblicazioni d'indole religiosa, in tutte le scuole, dove si insegna la dottrina cristiana. Noi vi esortiamo a farvi attenzione, procurando di precisare così e di approfondire qualche po' la stupenda e misteriosa nozione della Messa.

Ma intanto, per questo breve ed elementare discorso, cerchiamo di togliere dalle vostre menti le prime e spontanee difficoltà sollevate da un tale mutamento, in relazione alle tre domande, che subito esso ha fatto sorgere nei nostri spiriti.

¹ In Audientia generali 19 nov. 1969: *L'Osservatore Romano*, 20 nov. 1969.

Volontà del Concilio

Come mai tale cambiamento?

Risposta: esso è dovuto ad una volontà espressa dal Concilio ecumenico, testé celebrato. Il Concilio dice così: « L'ordinamento rituale della Messa sia riveduto in modo che apparisca più chiaramente la natura specifica delle singole parti e la loro mutua connessione, e sia resa più facile la pia e attiva partecipazione dei fedeli. Per questo, i riti, conservata fedelmente la loro sostanza, siano resi più semplici; si sopprimano quegli elementi che col passare dei secoli furono duplicati, o meno utilmente aggiunti; alcuni elementi invece, che col tempo andarono perduti, siano ristabiliti, secondo la tradizione dei santi Padri, nella misura che sembrerà opportuna o necessaria ».

La riforma perciò, che sta per essere divulgata, corrisponde ad un mandato autorevole della Chiesa; è un atto di obbedienza; è un fatto di vitalità, alla quale tutti dobbiamo prontamente aderire. Non è un arbitrio. Non è un esperimento caduco o facoltativo. Non è un'improvvisazione di qualche dilettante. È una legge pensata da cultori autorevoli della sacra Liturgia, a lungo discussa e studiata; faremo bene ad accoglierla con gioioso interesse ed applicarla con puntuale ed unanime osservanza. Questa riforma mette fine alle incertezze, alle discussioni, agli arbitri abusivi; e ci richiama a quella uniformità di riti e di sentimenti, che è propria della Chiesa cattolica, erede e continuatrice di quella prima comunità cristiana, ch'era tutta « un cuor solo e un'anima sola ». La coralità della preghiera nella Chiesa è uno dei segni e una delle forze della sua unità e della sua cattolicità. Il cambiamento, che sta per avvenire, non deve rompere, né turbare questa coralità: deve confermarla e farla risuonare con spirito nuovo, con respiro giovane.

Immutata sostanza

Altra domanda: in che cosa consiste il cambiamento? Lo vedrete; consiste in tante nuove prescrizioni rituali, le quali esigeranno, da principio specialmente, qualche attenzione e qualche premura. La devozione personale ed il senso comunitario renderanno facile e gradevole l'osservanza di queste nuove prescrizioni. Ma sia ben chiaro: nulla è mutato nella sostanza della nostra Messa tradizionale. Qualcuno può forse lasciarsi impressionare da qualche rubrica annessa,

come se ciò fosse o nascondesse un'alterazione, o una menomazione di verità per sempre acquisite e autorevolmente sancite della fede cattolica, quasi che l'equazione fra la legge della preghiera, « lex orandi », e la legge della fede, « lex credendi », ne risultasse compromessa.

Ma non è così. Assolutamente. Innanzi tutto perché il rito e la rubrica relativa non sono di per sé una definizione dogmatica, e sono suscettibili di una qualificazione teologica di valore diverso a seconda del contesto liturgico a cui si riferiscono; sono gesti e termini riferiti ad un'azione religiosa vissuta e vivente d'un mistero ineffabile di presenza divina, non sempre realizzata in forma univoca, azione che solo la critica teologica può analizzare ed esprimere in formule dottrinali logicamente soddisfacenti. E poi perché la Messa del nuovo ordinamento è e rimane, se mai con evidenza accresciuta in certi suoi aspetti, quella di sempre. L'unità fra la Cena del Signore, il Sacrificio della croce, la rinnovazione rappresentativa dell'una e dell'altro nella Messa è inviolabilmente affermata e celebrata nel nuovo ordinamento, come nel precedente. La Messa è e rimane la memoria dell'ultima Cena di Cristo, nella quale il Signore, tramutando il pane ed il vino nel suo Corpo e nel suo Sangue, istituì il Sacrificio del nuovo Testamento, e volle che, mediante la virtù del suo sacerdozio, conferita agli Apostoli, fosse rinnovato nella sua identità, solo offerto in modo diverso, in modo cioè incruento e sacramentale, in perenne memoria di lui, fino al suo ultimo ritorno.

Maggiore partecipazione

E se nel nuovo rito troverete collocata in migliore chiarezza la relazione fra la Liturgia della Parola e la Liturgia propriamente eucaristica, quasi questa risposta realizzatrice di quella, o se osserverete quanto sia reclamata alla celebrazione del sacrificio eucaristico l'assistenza dell'assemblea dei fedeli, i quali alla Messa sono e si sentono pienamente « Chiesa », ovvero vedrete illustrate altre meravigliose proprietà della nostra Messa, non crediate che ciò intenda alterare la genuina e tradizionale essenza; sappiate piuttosto apprezzare come la Chiesa, mediante questo nuovo e diffuso linguaggio, desidera dare maggiore efficacia al suo messaggio liturgico, e voglia in maniera più diretta e pastorale avvicinarlo a ciascuno dei suoi figli ed a tutto l'insieme del Popolo di Dio.

E rispondiamo così alla terza domanda che ci siamo proposti: quali conseguenze produrrà l'innovazione di cui stiamo ragionando? Le conseguenze previste, o meglio desiderate, sono quelle della più intelligente, più pratica, più goduta, più santificante partecipazione dei fedeli al mistero liturgico, cioè all'ascoltazione della Parola di Dio, viva e risonante nei secoli e nella storia delle nostre singole anime, e alla realtà mistica del sacrificio sacramentale e propiziatorio di Cristo.

Non diciamo dunque « nuova Messa », ma piuttosto « nuova epoca » della vita della Chiesa.

II

La Messa scuola di profondità spirituale

Ancora noi vogliamo invitare i vostri animi a rivolgersi verso la novità liturgica del nuovo rito della Messa, il quale sarà instaurato nelle nostre celebrazioni del santo Sacrificio, a cominciare da domenica prossima, prima Domenica dell'Avvento, 30 novembre. Nuovo rito della Messa: è un cambiamento, che riguarda una venerabile tradizione secolare, e perciò tocca il nostro patrimonio religioso ereditario, che sembrava dover godere d'un'intangibile fissità e dover portare sulle nostre labbra la preghiera dei nostri antenati e dei nostri Santi, e dare a noi il conforto di una fedeltà al nostro passato spirituale, che noi rendevamo attuale per trasmetterlo poi alle generazioni venturose. Comprendiamo meglio in questa contingenza il valore della tradizione storica e della comunione dei Santi. Tocca questo cambiamento lo svolgimento cerimoniale della Messa; e noi avvertiamo, forse con qualche molestia, che le cose all'altare non si svolgono più con quella identità di parole e di gesti, alla quale eravamo tanto abituati, quasi a non farvi più attenzione. Questo cambiamento tocca anche i fedeli, e vorrebbe interessare ciascuno dei presenti, distogliendoli così dalle loro consuete devozioni personali, o dal loro assopimento abituale.

Ci dobbiamo preparare a questo molteplice disturbo, ch'è poi quello di tutte le novità, che si inseriscono nelle nostre abituali consuetudini. E potremo notare che le persone pie saranno quelle maggiormente disturbate, perché avendo un loro rispettabile modo di

* In Audientia diei 26 nov. 1969: *L'Osservatore Romano*, 27 nov. 1969.

ascoltare la Messa si sentiranno distolte dai loro consueti pensieri e obbligate a seguirne degli altri. I sacerdoti stessi proveranno forse qualche molestia a tale riguardo.

Prepararsi ai cambiamenti

Che cosa fare in questa speciale e storica occasione?

Innanzitutto: prepararci. Non è piccola cosa questa novità; non dobbiamo lasciarci sorprendere dall'aspetto, e forse dal fastidio, delle sue forme esteriori. È da persone intelligenti, è da fedeli coscienti informarsi bene circa la novità, di cui si tratta. Per merito di tante buone iniziative ecclesiali ed editoriali questo non è difficile. Come altra volta dicevamo, sarà bene che ci rendiamo conto dei motivi, per i quali è introdotta questa grave mutazione: l'obbedienza al Concilio, la quale ora diviene obbedienza ai Vescovi che ne interpretano e ne eseguono le prescrizioni; e questo primo motivo non è semplicemente canonico, cioè relativo ad un precetto esteriore; esso si collega al carisma dell'azione liturgica, cioè alla potestà e all'efficacia della preghiera ecclesiale, la quale ha nel Vescovo la sua voce più autorevole, e quindi nei Sacerdoti, che ne coadiuvano il ministero, e che come lui agiscono «*in persona Christi*» (cfr. S. Ignazio *ad Eph.*, IV): è la volontà di Cristo, è il soffio dello Spirito Santo, che chiama la Chiesa a questa mutazione. Dobbiamo ravvisarvi il momento profetico, che passa nel corpo mistico di Cristo, ch'è appunto la Chiesa, e che la scuote, la risveglia, e la obbliga a rinnovare l'arte misteriosa della sua preghiera, con un intento, che costituisce, com'è stato detto, l'altro motivo della riforma: associare in maniera più prossima ed efficace l'assemblea dei fedeli, essi pure rivestiti del «*sacerdozio regale*», cioè dell'abilitazione alla conversazione soprannaturale con Dio, al rito ufficiale sia della Parola di Dio, sia del Sacrificio eucaristico, donde risulta composta la Messa.

Il passaggio alla lingua parlata

Qui, è chiaro, sarà avvertita la maggiore novità: quella della lingua. Non più il latino sarà il linguaggio principale della Messa, ma la lingua parlata. Per chi sa la bellezza, la potenza, la sacralità espressiva del latino, certamente la sostituzione della lingua volgare è un grande sacrificio: perdiamo la loquela dei secoli cristiani, diventiamo quasi intrusi e profani nel recinto letterario dell'espressione

sacra, e così perderemo grande parte di quello stupendo e incomparabile fatto artistico e spirituale, ch'è il canto gregoriano. Abbiamo, sì, ragione di rammaricarci, e quasi di smarrirci: che cosa sostituiremo a questa lingua angelica? È un sacrificio d'inestimabile prezzo. E per quale ragione? Che cosa vale di più di questi altissimi valori della nostra Chiesa? La risposta pare banale e prosaica; ma è valida; perché umana, perché apostolica. Vale di più l'intelligenza della preghiera, che non le vesti seriche e vetuste di cui essa s'è regalmente vestita; vale di più la partecipazione del popolo, di questo popolo moderno saturo di parola chiara, intelligibile, traducibile nella sua conversazione profana. Se il divo latino tenesse da noi segregata l'infanzia, la gioventù, il mondo del lavoro e degli affari, se fosse un diaframma opaco, invece che un cristallo trasparente, noi, pescatori di anime, faremmo buon calcolo a conservargli l'esclusivo dominio della conversazione orante e religiosa? Che cosa diceva San Paolo? Si legga il capo XIV della prima lettera ai Corinti: « Nell'assemblea preferisco dire cinque parole secondo la mia intelligenza per istruire anche gli altri, che non diecimila in virtù del dono delle lingue » (19 etc.). E Sant'Agostino sembra commentare: « Purché tutti siano istruiti, non si abbia timore dei professori » (*P.L.* 38, 228, *Serm.* 37; cfr. anche *Serm.* 299, p. 1371). Ma del resto il nuovo rito della Messa stabilisce che i fedeli « sappiano cantare insieme, in lingua latina, almeno le parti dell'Ordinario della Messa, e specialmente il simbolo della fede e la preghiera dei Signore, il Padre nostro » (n. 19). Ma ricordiamolo bene, a nostro monito e a nostro conforto: non per questo il latino nella nostra Chiesa scomparirà; esso rimarrà la nobile lingua degli atti ufficiali della Sede Apostolica; resterà come strumento scolastico degli studi ecclesiastici e come chiave d'accesso al patrimonio della nostra cultura religiosa, storica ed umanistica; e, se possibile, in rifioriente splendore.

Partecipazione e semplicità

E finalmente, a ben vedere, si vedrà che il disegno fondamentale della Messa rimane quello tradizionale, non solo nel suo significato teologico, ma altresì in quello spirituale; questo anzi, se il rito sarà eseguito come si deve, manifesterà una sua maggiore ricchezza, resa evidente dalla maggior semplicità delle cerimonie, dalla varietà e dall'abbondanza dei testi scritturali, dall'azione combinata dei vari ministri, dai silenzi che scandiscono il rito in momenti diversamente

profondi, e soprattutto dall'esigenza di due requisiti indispensabili: l'intima partecipazione d'ogni singolo assistente, e l'effusione degli animi nella carità comunitaria; requisiti che devono fare della Messa più che mai una scuola di profondità spirituale e una tranquilla ma impegnativa palestra di sociologia cristiana. Il rapporto dell'anima con Cristo e con i fratelli raggiunge la sua nuova e vitale intensità. Cristo, vittima e sacerdote, rinnova ed offre, mediante il ministero della Chiesa, il suo sacrificio redentore, nel rito simbolico della sua ultima cena, che lascia a noi, sotto le apparenze del pane e del vino, il suo corpo e il suo sangue, per nostro personale e spirituale alimento, e per la nostra fusione nell'unità del suo amore redentore e della sua vita immortale.

Indicazioni normative

Ma resta ancora una difficoltà pratica, che l'eccellenza del sacro rito rende non poco importante. Ma come faremo a celebrare questo nuovo rito, quando non abbiamo ancora un messale completo, e quando ancora tante incertezze circondano la sua applicazione? Ecco, gioverà, per terminare, che vi leggiamo alcune indicazioni, che ci vengono dall'officina competente, cioè dalla Sacra Congregazione per il culto divino. E sono queste:

«Quanto all'obbligatorietà del rito:

1. *Per il testo latino*: i sacerdoti che celebrano in latino, in privato, o anche in pubblico per i casi previsti dalla legislazione, possono usare, fino al 28 novembre 1971, o il Messale romano o il rito nuovo.

Se usano il Messale romano possono però servirsi delle tre nuove anafore e del Canone romano con gli accorgimenti previsti nel testo ultimo (omissione di alcuni Santi, delle conclusioni, ecc.). Possono inoltre dire in volgare le letture e la preghiera dei fedeli.

Se usano il nuovo rito devono seguire il testo ufficiale con le concessioni in volgare sopra indicate.

2. *Per il testo volgare*. In Italia tutti coloro che celebrano *col popolo*, dal 30 novembre prossimo, devono usare il "Rito della Messa" pubblicato dalla Conferenza Episcopale Italiana o da altra Conferenza nazionale.

Le letture nei giorni festivi saranno prese:

- o dal Lezionario edito dal Centro Azione Liturgica
- o dal Messale Romano festivo usato finora.

Nei giorni feriali si continuerà ad usare il Lezionario feriale, pubblicato tre anni fa.

Per chi celebra in privato non si pone alcun problema, perché *deve celebrare in latino*. Se, per particolare indulto, celebra in volgare: per i testi deve seguire quanto è stato detto sopra per la Messa col popolo; per il rito, invece, deve seguire l'apposito "Ordo", pubblicato dalla Conferenza Episcopale Italiana ».

In ogni caso, e sempre, ricordiamo che « la Messa è un Mistero da vivere in una morte di Amore. La sua Realtà divina sorpassa ogni parola... È l'Azione per eccellenza, l'atto stesso della nostra Redenzione nel Memoriale, che la rende presente » (Zundel).

IN NOSTRA FAMILIA

Die 16 novembris 1969, Rev.mus P. Ioseph A. Jungmann octogesimum annum aetatis explevit. Familia Memborum et peritorum S. Congregationis pro Cultu Divino, sua vota renovat Viro, quem permulti venerant uti magistrum, alii ut sodalem impigrum in Commissionibus Pontificalibus de sacra Liturgia, inde ab anno 1947, omnesque honorant ut peritissimum in re liturgica, qui viam paraverat reformationi a Concilio Vaticano II statutae.

Summus Pontifex peculiarem Benedictionem Apostolicam Rev.mo P. Jungmann misit, his verbis:

« Unserem geliebten Sohn P. Joseph Andreas Jungmann S^f erteilen wir anlässlich Vollendung seines achtzigsten Lebensjahres in besonderer würdigung seiner hohen Verdienste als langjähriger Lehrer der Liturgiewissenschaft und massgebender Berater in der Vorbereitung der liturgischen Reform des Zweiten Vatikanischen Konzils als Zeichen Unseres väterlichen wohlwollens aus der Fülle des Herzens den Apostolischen Segen. Peramanter in Domino ».

PAULUS PP. VI

Sacra Congregatio pro Cultu Divino

DECLARATIO

Haec «Declaratio» addita est cum, mense novembri 1969, necesse fuit volumen Ordinis Missae iterum imprimere. Eo vero tendit, ut natura Institutionis generalis clarior fiat, atque dubia et anxietates, si quae remansissent, circa puncta doctrinalia quae ab Institutione tanguntur, fugentur. Accuratum tamen et profundum studium circa eandem Institutionem clarissime ostendit conclamata dubia et criticas animadversiones circa doctrinam, quam «Institutio» praebet, omni fundamento prorsus carere.

Institutio Generalis Missalis Romani, quae tanquam Prooemium Missali Romano instaurato ex Decreto Concilii Vaticani II adhibebitur, quaeque nunc Ordini Missae praemittitur, exarata est a « Consilio ad exsequendam Constitutionem de sacra Liturgia », operam in hac re praestantibus viris doctrina theologica et pastoralis apprime peritis, et, post accuratum examen, approbata est ab ipsius « Consilii » Patribus Cardinalibus et Episcopis, in idem « Consilium » a Romano Pontifice « ex diversis orbis regionibus » (cf. Const. de sacra Liturgia, art. 25) cooptatis.

Eadem vero Institutio fideliter resumit et ad rem adducit principia doctrinalia atque practicas normas, quae de cultu mysterii eucharistici continentur tum in ipsa Conciliari Constitutione *Sacrosanctum Concilium* (4 dec. 1963), tum in Encyclicis Litteris *Mysterium Fidei* (3 sept. 1965), a Summo Pontifice Paulo VI datis, tum in S. Rituum Congregationis Instructione *Eucharisticum Mysterium* (25 maii 1967).

Haec tamen Institutio censenda non est documentum doctrinale seu dogmaticum, sed instructio pastoralis atque ritualis, qua celebratio eiusque partes describuntur, habita quidem ratione principiorum doctrinalium in documentis supra recensitis exstantium. Ritus enim ex ipsa doctrina profluunt eademque palam faciunt.

Proinde Institutio lineamenta exhibere contendit instructionis catecheticae fidelibus tradendae, atque praecipuas praebere normas pro celebratione eucharistica ad usum eorum qui ipsi celebrationi, iuxta diversitatem ordinis et gradus, intersunt.

Hac de causa, cum editio typica Missalis Romani evulgabitur, in qua, loco tractatum rubricalium et ritualium in Missali Romano

usque adhuc exstantium, Institutio Generalis ad modum Prooemii praemittetur, si quae locutiones clariores erunt faciendae, quibus aptius intelligentiae pastoralis et catecheticae atque perfectioni rubricali prospiciatur, id Apostolica Sedes exsequendum curabit.

E Civitate Vaticana, die 18 novembris 1969, in festo dedicationis Basilicarum Petri et Pauli Apostolorum.

BENNO Card. GUT
Praefectus

H. Bugnini
a Secretis

Prot. n. 1399/69

I N S T R U C T I O
DE CONSTITUTIONE APOSTOLICA
« MISSALE ROMANUM » GRADATIM
AD EFFECTUM DEDUCENDA

Constitutione Apostolica *Missale Romanum*, a Summo Pontifice Paulo Pp. VI die 3 aprilis huius anni emissa, approbatum est novum Missale Romanum ex decreto Concilii Vaticani II instauratum. Tres deinde partes eiusdem Missalis usque adhuc prodierunt, nempe « Institutio generalis Missalis Romani », atque « Ordo Missae », decreto diei 6 aprilis 1969 a S. Rituum Congregatione promulgata; necnon « Ordo lectionum Missae » ab hac Sacra Congregatione die 25 maii 1969 editus. Ceterae Missalis Romani partes proxime foras dabuntur.

Praefatis autem documentis, statuitur ut a die 30 novembris, prima dominica Adventus, huius anni, novi ritus novique textus adhibeantur. Re quidem vera huius partis instauratae Missae exse-

* Cf. A.A.S. 61 (1969), pp. 749-753. Hac edita Instructio, facile scriptum est, et non ab uno Auctore etiam sat clarae notae, ipsam paratam esse ad respondendum obiurgationibus et desideriis infausti cuiusdam libelli altera medietate mensis octobris Romae evulgati.

Quod omnino ingenuum est. En chronologia et genesis documenti. Primum huius Instructionis propositum ortum est mense septembri; prima autem

cutio non paucas neque parvas difficultates prae se fert: hinc enim ingens opus requiritur tum ad populares interpretationes tum ad novas librorum editiones apparandas; hinc accurata et apta institutio est tradenda; hinc sacerdotum et fidelium consuetudines sunt congrua ratione mutandae.

Quapropter, plurium Episcoporum atque Episcopaliū Conferentiarum petitionibus respondens, Sacra haec Congregatio pro Cultu divino, approbante Summo Pontifice, eas quae sequuntur statuit normas, quibus Constitutio Apostolica « Missale Romanum » paulatim ad rem adducatur. Hae autem normae eas complent, quae ab hac Sacra Congregatione editae sunt die 25 iulii 1969, de editionibus et de usu novi Ordinis lectionum Missae.¹

I. DE ORDINE MISSAE

1. A die 30 novembris 1969 adhiberi potest textus latinus Ordinis Missae instaurati.

2. Conferentiae autem Episcopales diem statuunt a quo idem Ordo Missae cum textibus lingua vernacula exaratis adhiberi possit. Expedit tamen populares interpretationes textuum novi Ordinis Missae quamprimum confici et, rite approbatas, in usum deduci, iam antequam ceteri textus Missalis Romani in linguam vernaculam convertantur.

3. Populares interpretationes novi Ordinis Missae saltem « ad interim » approbandae erunt a Conferentia Episcopali (aut a Commissione liturgica nationali et saltem Consilio, quod praest Conferentiae Episcopali); itemque erunt confirmationi huius Sacrae Congregationis proponendae.²

eius perscriptio die 4 octobris facta est. Post non unam recognitionem textus, prouti in huiusmodi documentis exarandis fieri solet, textus Romano Pontifici propositus approbationem assecutus est die 20 octobris (quae dies est vera, non ficticio modo apposita!). Tandem die 28 octobris exemplar transmissum est folio diario *L'Osservatore Romano*, ut in eo publici iuris fieret. E dierum comparatione, luce clarius evincitur hanc Instructionem genesim et iter habuisse a praefato libello omnino diversa.

¹ AAS 61 (1969), pp. 548-549.

² Cf. Declaratio circa interpretationes textuum liturgicorum « ad interim », paratas: *Notitiae*, 5 (1969), p. 68.

4. Textuum Ordinis Missae una sit popularis interpretatio pro omnibus regionibus quae eadem lingua utuntur. Idem valet in alias partes quae directam participationem populi requirunt.³

5. Ad Conferentias Episcopales pertinet novos modos approbare musicos pro partibus lingua vernacula a celebrante et a ministris canendis.⁴

6. Antequam vero ritus et textus novi Ordinis Missae in usum deducantur, opportuna catechesis, opera in hanc rem conferentibus et Instituto liturgico nationali et Commissionibus liturgicis dioecesanis, suppeditetur atque instrumentis aptioribus (v. gr. studiorum coetibus, congressionibus, scriptis in actis diurnis aut commentariis aliave ratione vulgandis, commentationibus ope radiophonica et televisifica edendis, etc.) tradatur, qua sacerdotes et fideles spirituales vim novarum normarum percipere et penetrare valeant.

7. Singulae autem Conferentiae Episcopales diem quoque constituent a quo Ordinem Missae, praeter casus infra, nn. 19-20 recensitos, necesse erit usurpare. Ille autem dies ultra diem 28 novembris 1971 reiciendus non erit.

8. Ad Conferentias Episcopales insuper spectat, auxilium ferentibus Commissionibus Episcopalibus competentibus atque Institutis liturgicis, necessaria decernere, circa ea elementa, quae in Institutione generali Missalis Romani ipsis committuntur statuenda, nempe:

a) gestus et corporis habitus fidelium tempore Missae (cf. I. G., n. 21);

b) gestus venerationis altaris et libri Evangeliorum (cf. I. G., n. 232);

c) gestus ad pacem dandam (cf. I. G., n. 56b);

d) facultas habendi duas tantum lectiones in Missa diebus dominicis et festis de praecepto (cf. I. G., n. 318);

e) facultas qua mulieres lectiones biblicas ante Evangelium occurrentes proferre valeant (cf. I. G., n. 66).

³ Epistula ad Praesides Conferentiarum Episcopaliū "De unica interpretatione liturgica populari in linguis pluribus in locis usitatis", die 16 octobris 1964: *Notitiae* 1 (1965), p. 195; "Instruction sur la traduction des textes liturgiques pour la célébration avec le peuple", 25 janv. 1969, nn. 41-42: *Notitiae* 5 (1969), pp. 11-12.

⁴ Instructio *Inter Oecumenici*, die 25 septembris 1964, n. 42; Instructio *Musicam Sacram*, die 5 martii 1967, n. 57.

II. DE ALIIS TEXTIBUS MISSALIS ROMANI

9. Textus latinus Missalis Romani, simul atque hoc fuerit in lucem editum, adhiberi poterit.

10. Singulae autem Conferentiae Episcopales diem statuunt a quo interpretationes populares textuum novi Missalis adhiberi possint. In hac autem re per gradus procedi potest, interpretationes textuum, ut primum fuerint approbatae, in usum inducendo successive, nec necessario expectandum erit donec omnes textus in linguam vernaculam sint conversi. Hac ratione, in usum induci poterunt, ex. gr. textus ad Proprium de tempore spectantes, etsi textus Proprii de Sanctis aut Communium aut Missarum ad diversa vel votivarum nondum sunt parati. Expedit tamen huiusmodi novorum textuum partes in liturgiam induci initio alicuius temporis anni liturgici (ex. gr. Adventus, Quadragesimae, temporis paschalis).

11. Etiam populares interpretationes novorum textuum Missalis Romani approbandae erunt, saltem « ad interim » a Conferentia Episcopali (aut Commissione liturgica nationali et saltem Consilio Praesidentiae Conferentiae Episcopalis); itemque confirmationi huius Sacrae Congregationis erunt subiciendae (cf. supra n. 3).

12. Conferentiarum Episcopaliū est repertorium textuum lingua vernacula exaratorum apparare, qui pro cantu ad introitum, ad offertorium et ad communionem adhibeantur (cf. I. G., nn. 36, 50, 56e). Huiusmodi autem repertorium dum approbabit, Conferentia Episcopalis viros peritos simul enixe cohortabitur ut eum augeant atque perficiant, prae oculis habitis textibus in novo Missali propositis, atque indole et notis peculiaribus uniuscuiusque linguae.

13. Cum novus Ordo Missae adhibetur, antequam novum Missale Romanum est evulgatum, textus antiphonarum et orationum e Missali nunc vigente sumuntur, iis quae sequuntur animadversis:

a) si antiphona ad introitum absque cantu profertur, semel tantum dicitur, absque versu psalmi et absque *Gloria Patri* (cf. I. G., n. 26);

b) antiphona ad offertorium si non cantatur omittitur (cf. I. G., n. 50);

c) orationes super oblata et post communionem conclusionem obtinent breviorē (cf. I. G., n. 32).

14. Singulae Conferentiae Episcopales diem decernant a quo textus novi Missalis Romani, exceptis casibus infra, nn. 20-21 recensitis, adhiberi iubebuntur. Praestat huiusmodi temporis spatium non ultra diem 28 novembris 1971 produci.

III. DE ORDINE LECTIONUM MISSAE

15. Singulae Conferentiae Episcopales diem statuunt a quo novus Ordo lectionum Missae adhiberi possit aut debeat.

16. Donec exspectatur interpretatio, atque confirmatio ex parte huius Sacrae Congregationis textus novarum lectionum, Conferentiae Episcopales facultatem concedere possunt ut interim una vel plures usurpentur interpretationes sacrorum Bibliorum rite approbatae. Hoc autem in casu curabunt, ut prae manibus sint sacerdotibus indicationes biblicae necessariae (idest numeri capitum et versiculorum, «incipit», divisiones pericoparum) quae in Ordine lectionum Missae inveniuntur: quod valet praesertim pro lectionibus seriei B cycli dominicalis, a die 30 novembris 1969 usurpandi.

17. Donec habeantur textus novi lectionarii, retineantur lectiones hodierni Missalis Romani pro singulis partibus. Item «ad interim» servari possunt lectionum ordines ad experimentum approbati, qui nunc in usu habentur pro feriis, pro Missis quae cum aliquorum Sacramentorum celebratione conectuntur, pro Missis defunctorum, pro quibusdam Missis votivis, etc.⁵

18. Ad momentum liturgicum et pastorale psalmi responsorii servandum, Commissiones nationales competentes indicem ad tempus vigentem psalmorum et versuum conficiant, eos eligendo e repertorio, quod nunc in usu habetur, qui textibus Ordinis lectionum aptius respondeant (cf. etiam textus communes pro cantu psalmi responsorii, nn. 174-175 Ordinis lectionum Missae).

Ne omittant tamen eadem Commissiones viros peritos impense hortari ut thesaurum traditum horum textuum earumque melodiarum augeant atque perficiant, prae oculis habentes textus in novo Ordine lectionum Missae propositos, atque indolem et notas peculiare uniuscuiusque linguae.

Eiusdem generis thesaurus componatur etiam pro versibus ante Evangelium.

⁵ Cf. Instructio "de editionibus apparandis et de usu novi Ordinis lectionum Missae", die 25 iulii 1969, nn. 4-5: *Notitiae* 5 (1969), p. 239.

IV. DE QUIBUSDAM CASIBUS PECULIARIBUS

19. Sacerdotes aetate propecti qui Missam sine populo celebrant, quique graviores forsitan experiantur difficultates in novo Ordine Missae et novis textibus Missalis Romani et Ordinis lectionum Missae in usum assumendis, possunt, de consensu sui Ordinarii, ritus et textus qui nunc sunt in usu retinere.

20. Casus vero peculiare, videlicet sacerdotum infirmorum, aut aegritudine vel aliis difficultatibus laborantium, huic Sacrae Congregationis proponantur.

Praesentem Instructionem Summus Pontifex Paulus Pp. VI die 18 mensis octobris 1969 approbavit, et publici iuris fieri iussit, ut ab omnibus ad quos spectat accurate servetur.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

E Civitate Vaticana, die 20 octobris 1969.

BENNO Card. GUT
Praefectus

A. Bugnini
a Secretis

ORDO EXSEQUIARUM

Prot. n. 720/69

DECRETUM

Ritibus exsequiarum consuevit pia Mater Ecclesia non solum defunctos Deo commendare, sed et filiorum suorum spem erigere fidemque suam testari in futuram cum Christo baptizatorum resurrectionem.

Quapropter Sacrosanctum Œcumenicum Concilium Vaticanum II in Constitutione de sacra Liturgia mandavit ritus exsequiarum ita esse recognoscendos, ut paschalem mortis christianæ indolem manifestius exprimerent, et ut ritus sepeliendi parvulos etiam propria Missa donarentur (artt. 81-82).

Huiusmodi ritus Consilium ad exsequendam Constitutionem de sacra Liturgia apparavit et, diversis in regionibus, opportunis experimentationibus subiecit. Summus autem Pontifex PAULUS VI, Auc-

toritate Sua Apostolica, eosdem ritus tandem approbavit et evulgari iussit, ab omnibus qui Rituali Romano utuntur in posterum adhibendos.

Sacra vero hæc Congregatio pro Cultu Divino, de mandato eiusdem Summi Pontificis, Ordinem Exsequiarum promulgat, statuens ut a die 1 iunii 1970 vigere incipiat.

Statuitur insuper ut, usque ad diem 1 mensis iunii proximi anni, si in exsequiis celebrandis lingua latina adhibetur, aut hic Ordo aut ritus qui in Rituali Romano habentur, usurpari ad arbitrium possint; ab eo autem die tantum hic novus Ordo exsequiarum adhibeatur.

Singulis autem Conferentiis Episcoporum, postquam popularem interpretationem paraverint, et ab hac Sacra Congregatione confirmationem eiusdem acceperint, facultas fit alium diem ante 1 iunii 1970, pro opportunitate, statuendi, quo novus Ordo exsequiarum vigere incipiat.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Ex ædibus S. Congregationis pro Cultu Divino, die 15 augusti 1969, in sollemnitate Assumptionis B. Mariæ Virginis.

BENNO Card. GUT
Praefectus

A. Bugnini
a Secretis

PRÆNOTANDA

1. Paschale Christi mysterium in filiorum suorum exsequiis fidenter celebrat Ecclesia, ut illi, qui Christi mortui et suscitati per Baptismum concorporales facti sunt, cum ipso per mortem transeant ad vitam, in anima quidem purificandi et cum sanctis et electis in cælum assumendi, in corpore vero expectantes beatam spem adventus Christi et resurrectionem mortuorum.

Ideo sacrificium eucharisticum Paschatis Christi pro defunctis offert Ecclesia, precesque atque suffragia pro illis effundit ut, inter se communicantibus omnibus Christi membris, quæ aliis impetrent spiritualem opem, aliis offerant spei solacium.

2. In fratrum suorum exsequiis celebrandis spem vitæ æternæ christiani utique affirmare satagant, ita tamen ut mentem modumque agendi hominum suæ ætatis suæque regionis circa defunctos nec ignorare nec neglegere videantur. Sive ergo de familiarum traditionibus agitur, sive de locorum consuetudinibus, sive de societatibus ad funera curanda constitutis, quidquid bonum invenerint, libenter probent, quidquid vero Evangelio contradicere videatur, ita transformare nitantur, ut, quæ exsequiæ pro christianis celebrentur, et fidem paschalem ostendant et evangelicum spiritum vere demonstrent.

3. Remota sane vanæ pompæ ostensione, fidelium defunctorum corpora, quæ Spiritus Sancti templum exstiterunt, decet honorari; quare præstat, potioribus saltem momentis inter mortem et sepulturam, fidem in vitam æternam affirmari et suffragiorum preces fundi.

Potiora autem momenta, iuxta locorum consuetudines, hæc numerari possunt: vigilia in domo defuncti, corporis depositio in feretro et ipsius translatio ad sepulcrum, præmissa tum propinquorum tum, si fieri potest, totius etiam communitatis adunatione ad audiendam in liturgia verbi consolationem spei, ad sacrificium eucharisticum offerendum et ad defunctum ultima valedictione consalutandum.

4. Ut omnium regionum condiciones perspectæ quodammodo habeantur, Ordo exsequiarum pro adultis hic propositus iuxta tres typos distinguitur, quorum

a) primus typus tres stationes prævidet, nempe in domo defuncti, in ecclesia et in cæmeterio;

b) secundus typus duas tantum stationes considerat, idest in sacello cæmeterii et ad sepulcrum;

c) tertius typus unicam stationem habet, et quidem in ipsa domo defuncti.

5. Primus typus exsequiarum idem prorsus est ac qui antea habebatur in Rituali Romano. Typus ille de more, saltem ruri, tres stationes complectitur, scilicet in domo defuncti, in ecclesia et in cæmeterio, cum duabus processionibus intermediis. Processiones tamen, præsertim in magnis civitatibus, vel haud frequenter sunt in usu vel variis ex rationibus minus conveniunt; ex alia parte, propter angustum clericorum numerum et cæmeteriorum longinquitatem ab ecclesiis, stationes in domo et in cæmeterio sacerdotes interdum peragere nequeunt. His consideratis, suadendum est fidelibus ut, deficiente sacerdote vel diacono, ipsi orationes et psalmos consuetos dicant; quod si fieri non possit, stationes in domo defuncti et in cæmeterio omittantur.

6. Iuxta hunc primum typum, statio in ecclesia complectitur de more celebrationem Missæ exsequialis, quæ prohibetur tantummodo in Triduo sacro, in sollemnitatibus et in dominicis Adventus, Quadragesimæ et Pa-

schæ. Si vero, rationibus pastoralibus suadentibus, exsequiæ in ecclesia celebrentur sine Missa (quæ tamen alia die, quantum fieri potest, opportune celebranda erit), liturgia verbi omnino præscribitur, ita ut statio in ecclesia semper complectatur hanc liturgiam verbi, cum vel sine sacrificio eucharistico, atque ritum qui olim vocabatur « absolutio » defuncti et in posterum « ultima commendatio et valedictio » appellabitur.

7. Secundus typus exsequiarum duas tantum complectitur stationes, et quidem in cœmeterio, in sacello nempe cœmeteriali, et apud sepulcrum. Non prævidetur in hoc typo exsequiarum celebratio eucharistica, quæ tamen locum habebit, absente cadavere, ante vel post ipsas exsequias.

8. Ritus exsequialis iuxta typum tertium, in domo defuncti celebrandus, qui fortasse alicubi omnino inutilis censebitur, necessarius tamen videtur in nonnullis regionibus. De rebus singulis, diversis adiunctis præ oculis habitis, consulto non agitur. Attamen convenire visum est ut quædam saltem indicationes proponerentur, ita ut et in hoc casu haberi possent elementa communia cum ceteris typis, v. gr. in liturgia verbi et in ritu ultimæ commendationis seu valedictionis. Ceterum, Conferentiæ Episcopales poterunt providere.

9. Quando Ritualia particularia iuxta novum Rituale Romanum præparabuntur, Conferentiæ Episcopalis erit sive tres typos exsequiarum retinere, sive ordinem mutare, sive unum typum alterumve omittere. Nam fieri potest ut in aliqua natione unus typus, e. gr. typus primus cum tribus stationibus, sit exclusive in usu et qua talis, ceteris exclusis, retinendus; in alia vero omnes tres sint necessarii. Ideo Conferentia Episcopalis, attentis necessitatibus particularibus, opportune providebit.

10. Post Missam exsequialem ritus ultimæ commendationis et valedictionis defuncti habetur.

Quo tamen ritu non quædam defuncti intelligitur purificatio — quæ quidem sacrificio eucharistico potius efficitur — sed extrema exhibetur valedictio, qua communitas christiana membrum suum consalutat, antequam corpus efferatur vel sepeliatur. Etsi enim quædam semper habetur in morte separatio, tamen christiani, qui tamquam membra Christi unum sunt in Christo, nec ipsa morte umquam separari possunt.¹

Huiusmodi ritum invitatio sacerdotis introducat atque declaret; sequantur deinde quædam momenta silentii, gestus aspersionis et incensationis, atque cantus valedictionis, quem, et idoneo textu compositum et apta melodia ornatum, non solum præstat ab omnibus cantari, sed totius ritus omnes sentiant esse fastigium.

¹ Cf. Simeon Thessalonic., *De ordine sepulture*: P. G. 155, 685 B.

Etiam aspersio, qua recolitur inscriptio per Baptismum in vitam æternam, et incensatio, qua honoratur corpus defuncti, templum scilicet Spiritus Sancti, ut gestus valedictionis haberi possunt.

Ritus ultimæ commendationis et valedictionis haberi nequit nisi in ipsa tantum actione exsequiali seu præsentē cadavere.

11. In quavis pro defunctis celebratione, tum exsequiali tum etiam communi, magnum in ritu tribuitur momentum lectionibus verbi Dei. Ipsæ enim mysterium paschale proclamant, spem afferunt iterum in Dei regnum simul conveniendi, pietatem edocent erga defunctos et ad christianæ vitæ testimonium passim exhortantur.

12. Cum in officiis pro defunctis exhibendis Ecclesia ad dolorem exprimendum et ad fiduciam efficaciter fovendam, ad orationem psalmorum potissimum recurat, sedulo curent pastores ut apta catechesi communitates suas manuducant ad quosdam saltem psalmos, inter eos qui pro liturgia exsequiali proponuntur, clarius altiusque intellegendos. In ceteris autem cantibus, quorum usus ratione pastoralī frequenter in ritu indicatur, tum «suavis et vivus sacræ Scripturæ affectus»² tum Liturgiæ afflatus apprime curentur.

13. Etiam in orationibus communitas christiana fidem suam profitetur, atque pro defunctis adultis pie intercedit, ut beatitudinem apud Deum consequantur, ad quam parvuli defuncti, per Baptismum filii adoptionis effecti, iam pervenisse creduntur. Pro horum vero infantium parentibus, sicut et pro omnium defunctorum propinquis, preces effunduntur, ut in dolore suo fidei consolationem accipiant.

14. Ubi, sive ex lege particulari, sive ex fundatione, sive etiam ex consuetudine, Officium defunctorum, tum in exsequiis tum etiam extra exsequias dici solebat, hoc Officium servari potest, digne quidem et pie celebrandum. Attentis autem vitæ hodiernæ et rei pastoralis condicionibus, loco Officii defunctorum, vigilia seu celebratio verbi Dei haberi potest.

15. Iis qui elegerint proprii cadaveris cremationem, ritus exsequiarum christianarum concedendi sunt, nisi constet ipsos talem electionem fecisse rationibus ductos christianæ vitæ adversis iuxta ea quæ statuta sunt per Instructionem Sacrae Congregationis S. Officii, diei 8 maii 1963, *de cadaverum crematione*, nn. 2-3.³

Exsequiæ celebrentur iuxta typum qui in regione adhibetur, ita tamen ut non lateat Ecclesiam antepone re consuetudinem sepeliendi corpora, sicut Dominus ipse voluit sepeliri, et vitato periculo scandali vel admirationis ex parte fidelium.

² Conc. Vat. II, Const. de sacra Liturgia, *Sacrosanctum Concilium*, n. 24.

³ Cf. A.A.S. 56 (1964), 822-823.

Ritus qui fiunt ad sacellum vel ad sepulcrum in hoc casu peragi possunt in ipsa æde crematorii; immo, deficiente alio loco apto, et in ipsa aula crematorii, vitato prudenti periculo scandali vel indifferentismi religiosi.

DE OFFICIIS ET MINISTERIIS CIRCA DEFUNCTOS

16. In exsequiis celebrandis suum cuique munus atque officium meminerint esse concreditum omnes qui ad populum Dei pertinent: parentes nempe vel propinqui, funeribus curandis addicti, communitas ipsa christiana, sacerdos demum, qui, fidei educator et consolationis minister, actioni liturgicæ præest et Eucharistiam celebrat.

17. Meminerint etiam omnes, præsertim vero sacerdotes, cum in liturgia exsequiali defunctos Deo commendant, suum insuper esse officium ut spem astantium erigant, fidemque foveant in mysterium paschale et in resurrectionem mortuorum, ita tamen ut, pium affectum Matris Ecclesiæ et fidei consolationem afferendo, credentes quidem allevent, mærentes tamen non offendant.

18. In præparanda ordinandaque celebratione exsequiarum, sacerdotes non solum uniuscuiusque defuncti personam eiusque mortis adiuncta, sed domesticorum quoque dolorem eorumque christianæ vitæ necessitates sollicita humanitate considerent. Peculiarem insuper rationem habeant eorum qui occasione exsequiarum liturgicis celebrationibus assistunt vel Evangelium audiunt, sive sunt acatholici sive catholici qui Eucharistiam vel numquam vel vix unquam participant, vel etiam fidem amisisse videntur: pro omnibus enim sacerdotes ministri sunt Evangelii Christi.

19. Exsequiæ, sola Missa excepta, peragi possunt a diacono. Necessitate pastorali id exigente, Conferentia Episcopalis, de licentia Apostolicæ Sedis, etiam laicum deputare potest.

Deficiente vero sacerdote vel diacono, suadendum est ut in exsequiis primi typi stationes in domo defuncti et in cæmeterio, atque in genere vigilia pro defuncto a laicis peragantur.

20. In celebratione exsequiarum, præter distinctionem ex munere liturgico et Ordine sacro manantem, et præter honores ad normam legum liturgicarum auctoritatibus civilibus debitos, nulla privatarum personarum aut condicionum, sive in cæremoniis, sive in exterioribus pompis, habeatur acceptio.⁴

⁴ Cfr. Conc. Vat. II, Const. de sacra Liturgia, *Sacrosanctum Concilium*, n. 32.

DE APTATIONIBUS CONFERENTIARUM EPISCOPALIUM CURA PARANDIS

21. Conferentiis Episcopalibus competit, vi Constitutionis de sacra Liturgia (art. 63b), in Ritualibus particularibus parare titulum, qui huic titulo Ritualis Romani respondeat, singularum tamen regionum necessitatibus accommodatum, ut, actis ab Apostolica Sede recognitis, in regionibus ad quas pertinet adhibeatur.

Qua in aptatione, Conferentiarum Episcopaliū erit:

- 1) Aptationes definire, intra limites in hoc titulo statutos.
- 2) Sedulo et prudenter considerare quid ex traditionibus ingenioque singulorum populorum opportune admitti possit, ideoque alias aptationes, quæ utiles vel necessariæ existimentur, Apostolicæ Sedi proponere, de ipsius consensu introducendas.
- 3) Propria autem Ritualium particularium iam exstantium elementa, si quæ habeantur, retinere, dummodo cum Constitutione de sacra Liturgia et necessitatibus hodiernis componi possint, vel ea aptare.
- 4) Versiones textuum parare, ita ut ingenio variarum linguarum culturalumque vere sint accommodatæ, additis, quotiescumque opportunum fuerit, melodiis cantui aptis.
- 5) Prænotanda, quæ in Rituali Romano habentur, aptare atque complere, ita ut ministri significationem rituum plene intellegant et effectu compleant.
- 6) In editionibus librorum liturgicorum cura Conferentiarum Episcopaliū parandis, materiam ordinare modo qui ad usum pastorem aptissimus videatur ita, tamen, ut de materia, quæ in hac editione typica continetur, nihil omittatur.

Si quæ vero rubrica vel textus adicere opportunum videatur, congruo signo vel characterē typographico distinguantur a rubricis et textibus Ritualis Romani.

22. In parandis Ritualibus particularibus de exsequiis, Conferentiarum Episcopaliū erit:

- 1) Ritus ordinare iuxta unum vel plures typos, prout indicatum est supra, n. 9.
- 2) Pro formulis in ipso ritu principali propositis, alias, si opportunum visum fuerit, substituere ex iis quæ in capite VI habentur.
- 3) Quoties Rituale Romanum plures exhibet formulas ad libitum eligendas, alias etiam formulas eiusdem generis adicere (ad normam n. 21, 6).
- 4) Iudicare an laici deputandi sint ad celebrandas exsequias (cf. supra, n. 19).
- 5) Sicubi ratio pastoralis id suadeat, statuere ut aspersio et incensatio omitti possint, vel alio ritu suppleri.

6) Colorem illum liturgicum pro exsequiis statuere, qui aptus sit ingenio populorum, quique et dolorem humanum non offendat et spem christianam ostendat mysterio paschali illuminatam.

DE MUNERE SACERDOTIS IN PRAEPARANDA ORDINANDAQUE CELEBRATIONE

23. Sacerdos, variis diversisque consideratis adiunctis, votis etiam familiae et communitalis auditis, facultatibus in ritu concessis libenter utatur.

24. Ritus pro quolibet typo propositus ita describitur ut cum simplicitate peragi possit; magna tamen textuum copia pro opportunitate praebetur. Ita, ex. gr.:

1) Omnes textus in genere cum aliis commutari possunt, ipsa communitate vel familia cooperante, ad maiorem veritatem habendam, iuxta cuiusque celebrationis adiuncta.

2) Quaedam elementa non obligatorie determinantur, sed ad libitum addi possunt pro opportunitate, ut v. gr. oratio pro dolentibus in domo defuncti.

3) Iuxta traditionem liturgicam, magna datur electionis libertas in textibus ad processiones propositis.

4) Quoties psalmus qui ratione liturgica indicatur vel suadetur aliquam difficultatem pastorem praebere potest, alius additur ad libitum, loco praecedentis assumendus. Immo in psalmis ipsis unus alterve versus qui sub aspectu pastoralis minus aptus videatur, omitti potest.

5) Textus orationum semper numero singulari proponitur, pro uno nempe defuncto: proinde singulis in casibus, sive quoad genus sive quoad numerum, textus ipse erit aptandus. Ita, ex. gr. verba *famulus tuus* fient, pro opportunitate, *famula tua* vel *famuli tui* vel *famulae tuae*, etc.

6) In orationibus, lineae quae intra parenthesim continentur omitti possunt.

25. Aptae eaque dignae exsequiarum celebratio, sicut et totum sacerdotis ministerium erga defunctos, considerationem organicam mysterii christiani et pastoralis officii supponit.

Inter alia, sacerdotis est:

1) Aegrotis et moribundis adesse, sicut in proprio titulo Ritualis Romani indicatur.

2) Catechesim tradere de significatione mortis christianae.

3) Defuncti familiam blande reficere, in doloris anxietate fovere et, quantum potest, benigne adiuvere atque cum illa celebrationem aptam exsequiarum parare, adhibitis facultatibus in ipso ritu propositis atque concessis.

4) Liturgiam denique defunctorum cum tota vita liturgica parœciali et cum ministerio pastoralis apte componere.

Commentarium

Qui nuper prodiit Ordo exsequiarum, iam ante tres annos a Coetu XXIII (De Rituali II), collatis studiis cum Coetu XXII (De Rituali I), paratus erat. De quo insuper Ordine P.P.-M. Gy, Coetus XXIII Relator, in his nostris Commentariis fusius locutus est, ut ipsius Ordinis componendi modos exprimeret et rationem illustraret (Cf. *Notitiae* 24 [1966] pp. 353-363).

Cum vero, approbante Consilio ad exsequendam Constitutionem de sacra Liturgia, a multis Conferentiis Episcopalibus experimenta de novo Ordine exsequiarum mature concessa essent, iam neminem fere credimus ignorare quomodo hic revisus exsequiarum ritus evolvatur.

Haec tamen editio typica, etsi prioris formam sequitur priorisque continet textus, alia exhibet hand pauca quae ibi desiderabantur, vel quae, post facta experimenta, nova meliorique ratione disposita sunt.

Quod ex ipso iam rerum indice conspicitur, in quo, post Praenotanda, octo capita exhibentur, inter quae, omisso capite VI « De Officio defunctorum », tria prorsus nova numerantur, et quidem: caput V « De exsequiis parvulorum », caput VII « Textus diversi in exsequiis parvulorum baptizatorum occurrentes », et caput VIII « Textus diversi in exsequiis parvulorum non baptizatorum occurrentes ». Sed cetera etiam capita, vel textibus ditantur, vel nova rituum dispositione complentur.

Breviter ergo singula percurramus.

Praenotanda. In hac editione typica, Praenotanda non caput primum constituunt, sicut in ritu ad experimentum proposito constitebant, sed toti exsequiarum Ordini tanquam introductio iure praemittuntur.

In his vero Praenotandis, post revocata principia tum de sensu paschali mortis christianae, tum de exsequiis ita ordinandis, ut et hunc sensum paschalem ostendant et mentem modumque agendi hominum cuiusvis aetatis vel regionis considerent, plura dicuntur de tribus exsequiarum typis, de ritu ultimae commendationis et valedictionis, de momento lectionis verbi Dei et de cantu psalmodum in exsequiis potissimum adhibendo.

Fusior insuper habetur sermo tum de aptationibus Conferentiarum Episcopali cura parandis, iuxta art. 63b Constitutionis

de sacra Liturgia, tum etiam de Ritualibus particularibus apte disponendis: pro utraque re iura referuntur et indicantur normae.

Nec pastoralia desunt consilia, praesertim quoad celebrationem libera quadam disciplina iuxta adiuncta evolvendam, quoad textus propositos eligendos, quoad catechesim assidue tradendam, et omnia denique organica dispositione componenda.

Capita I-IV. Quae in his capitibus habentur, eadem prorsus sunt ac quae in ritu priore ad experimentum concessio habebantur, paucis tantum exceptis. Agitur de vigilia pro defuncto et de oratione quando corpus in feretro deponitur (cap. I), de primo typo exsequiarum, seu cum stationibus in domo defuncti, in ecclesia et in coemeterio (cap. II), de secundo typo exsequiarum, seu cum stationibus in sacello coemeterii et ad sepulcrum (cap. III), de tertio typo exsequiarum, quae celebrantur in domo defuncti (cap. IV).

Ut clare dicitur in Praenotandis, tres hi typi ea ratione proponuntur ut omnium regionum condiciones perspectae quodammodo habeantur; erit nempe Conferentiarum Episcopatum, cum Ritualia particularia iuxta novum Rituale Romanum praeparanda mandabunt, sive tres tres typos retinere, sive ordinem mutare, sive unum typum alterumve omittere.

Haec nova praesertim introducta sunt. In primo typo, ad stationem in ecclesia:

«Pro opportunitate, servetur consuetudo ponendi defunctum ea positione quae ipsi communis fuit in coetu liturgico, scilicet, fidelem facie versa ad altare, ministros sacros vero, facie versa ad populum.

Super feretrum Evangelium, vel Sacrarum Scripturarum codex, vel Crux deponi possunt. Alia autem Crux non est prope feretrum ponenda, si Crux altaris bene conspici potest ex ecclesia. Circa feretrum aliqui cerei accensi disponi possunt; unus tamen cereus paschalis potest collocari ad caput defuncti » (n. 38).

Quoad ultimam commendationem haec insuper leguntur:

«Si vero sacerdos et congregatio funus ad coemeterium comitantur, ultima commendatio et valedictio potest etiam ad ipsum sepulcrum peragi. Quo in casu, dicta oratione post Communionem vel, si liturgia eucharistica non celebratur, post expletam liturgiam verbi, corpus effertur » (n. 50).

Ratio patet: ut vitentur repetitiones, et ultima valedictio sit vere ultima.

In n. 51 haec legimus:

« Si sacerdos funus ad coemeterium comitari nequit, preces quae sequuntur pro opportunitate vel necessitate pastorali etiam a laicis fieri possunt » (n. 51).

Est applicatio principii quod iam in Praenotandis habetur:

« Exsequiae, sola Missa excepta, peragi possunt a diacono. Necessitate pastorali id exigente, Conferentia Episcopalis, de licentia Apostolicae Sedis, etiam laicum deputare potest.

Deficiente vero sacerdote vel diacono, suadendum est ut in exsequiis primi typi stationes in domo defuncti et in coemeterio, atque in genere vigilia pro defuncto a laicis peragantur » (n. 19).

Aspersio et incensatio non solum retinentur, sed etiam commendantur; altera enim « recolitur inscriptio per Baptismum in vitam aeternam », altera vero « honoratur corpus defuncti, templum scilicet Spiritus Sancti » (n. 10). Attamen, « sicubi ratio pastoralis id suadeat, Conferentiarum Episcopaliū erit statuere ut aspersio et incensatio omitti possint, vel alio ritu suppleri » (n. 22, 5).

Quoad secundum typum exsequiarum, rubrica initialis hoc modo exprimitur:

Hic typus exsequiarum non praevidet Missam in ipsis exsequiis haberi; celebrabitur tamen tempore opportuno, absente cadavere, sive ante sive post exsequias. *Si vero Ordinarius loci propter particularia adiuncta hoc opportunius iudicaverit, Missa exsequialis poterit etiam in ipsa domo defuncti celebrari* (n. 59).

Agitur, ut patet, de re nova magni momenti.

Caput VI. Quoad textus diversos in exsequiis adutorum occurrentes, sufficiat dicere eosdem esse ac in priori redactione, si tamen adiungas haud paucas pericopas biblicas (summatim 42, inter quas 7 ex Veteri Testamento, 18 ex Novo Testamento et 17 ex Evangelio), et quasdam orationes pro peculiaribus adiunctis; sic habentur orationes pro iuvene defuncto, pro defuncto qui in servitio Evangelii adlaboravit, pro defuncto post longam infirmitatem consumpto, pro defuncto repentina morte sublato, pro parentibus, pro coniugibus (nn. 177-182).

Liceat afferre, speciminis instar, duas primas orationes.

Deus, qui omnium hominum vitam moderaris et tempora,
hunc famulum tuum *N.*

quem consummatum in brevi deflemus,

tibi humiliter commendamus,
ut in beatitudine domus tuae perenni facias iuventute vigere.

Misericordiam tuam, Domine,
pro famulo tuo *N.* supplices deprecamur,
ut, qui pro Evangelio dilatando adlaboravit assiduus,
ad praemia regni mereatur intrare securus.

Capita V, VII, VIII. Agitur de capitibus omnino novis; nulla enim revisio seu reformatio exsequiarum parvulorum adhuc facta erat. Quae nunc tandem praebetur, et christianam fidem attendit et humanam quoque conditionem considerat, ne dum gratiam infantiae iure praedicamus, parentum dolorem absurde neglegere videamur.

Prius dantur normae.

Exsequiae parvulorum baptizatorum, eorum scilicet qui ante usum rationis defuncti sint, ordinantur iuxta diversos typos exsequiarum quos iam novimus, adhibitis tamen textibus peculiaribus.

Color liturgicus sit festivus et paschalis.

Textus vero pro his infantibus baptizatis exhibentur tum lectio-
num biblicarum, tum monitionum tum orationum, ita tamen ut
dum oratio fidei exprimitur, lugentium dolor haud oblitteretur. En
horum testuum duplex exemplar:

Tibi, Domine, fratrem nostrum humiliter commendamus,
ut, quem immenso amore prosequeris,
in paradisum benigne perducas,
ubi neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra,
sed pax et gaudium, cum Filio tuo, et Spiritu Sancto,
in saecula saeculorum.

Famulos tuos, quaesumus, Domine, propitius consolare,
et quia hunc infantem, lavacro Baptismatis ablutum,
fecisti vitae caelestis esse consortem,
nos etiam cum illo aeterni gaudii tribuas esse participes.

Cum vero mandatum esset «Consilio» ut, doctrinae principiis
prae oculis habitis, etiam pro parvulis, quos parentes baptizari vo-
lebant, quidam exsequiarum christianarum ritus pararetur, haec
rubrica in capite V inserta est:

« Si quis parvulus, quem parentes baptizari volebant, ante Baptis-
mum mortuus fuerit, Ordinarius loci, adiunctis pastoralibus consi-
deratis, permittere potest ut exsequiae celebrentur sive in ipsa domo

defuncti, sive etiam iuxta illum typum exsequiarum, qui de more pro ceteris exsequiis in regione adhibetur. In utraque casu, adhibeantur textus proprii, qui pro his exsequiis infra proponuntur.

Si exsequiae huiusmodi celebrantur, in catechesi invigilandum erit ne doctrina de necessitate Baptismi in mentibus fidelium obscuratur (n. 82).

Quoad lectiones biblicas pro his casibus, illae pericopae selectae sunt — duae ex Veteri Testamento et una ex Evangelio — quae spem et desiderium salutis exprimerent, vel Christum pro omnium salute mortuum praedicarent. Etiam in orationibus, dum lugentium dolor consideratur, Dei etiam misericordia extollitur, qui vult omnes homines salvos fieri.

Fidelium tuorum, Domine, suscipe vota,
ut, quos permittis infantis sibi crepti desiderio deprimi,
eosdem concedas in tuae spem miserationis fidenter attolli (n. 235).

Scrutator cordium, Deus, et piissime consolator,
qui horum parentum fidem novisti,
praesta, ut infantem suum, quem plorant hac vita defunctum,
tuae sentiant divinae miserationi commissum (n. 236).

Hoc ergo novo exsequiarum Ordine, a sacra Congregatione pro Cultu divino nuper promulgato, mandatum Concilii servatum esse videtur, iuxta quod ritus exsequiarum paschalem mortis christianae indolem manifestius exprimeret, atque condicionibus et traditionibus singularum regionum, etiam quoad colorem liturgicum, melius responderet (art. 81), necnon recognosceretur ritus sepeliendi parvulos, ac propria Missa donaretur (art. 82).

Secundus Mazzarello, Sch. P.
Secretarius Coetus XXIII

XII SESSIO PLENARIA COMMISSIONIS SPECIALIS AD INSTAURATIONEM LITURGICAM ABSOLVENDAM

Duodecima sessio plenaria (4-8 novembris 1969, pro relatoribus; 10-14 nov., pro Patribus cum peritis), congregata est in Aula Palatii « S. Marta », in Civitate Vaticana, post unum annum a celebrata sessione XI. Quod in consuetudine « Consilii » solummodo bis accidit. Et ratio in eo praesertim est, quod impossibile fuit pro coetibus a studiis parare materiam sufficientem pro praevisa sessione mensis aprilis; insuper ipsa Secretaria gravabatur labore cum editione schematum quae iam ad portum pervenerunt.

Attamen hac periodo anni plures adunationes coetum a studiis habitae sunt: nempe *una* Consilii Praesidentiae, mense aprili; *tres* pro Missali Romano (una per unum mensem perduravit); *quinque* a coetibus de Sacramentis habitae sunt; *duae* a coetu generali de structura Breviarii; *quinque* pro lectionibus Officii divini; *una* pro precibus Officii.

Sessioni interfuerunt 10 Patres Cardinales, 31 Archiepiscopi et Episcopi, 1 Abbas, et 37 periti, qui initio sessionis proprii animi sensus Summo Pontifici expresserunt per « telegramma »:

Sodales ac Periti specialis Commissionis ad liturgicam instaurationem perficiendam deputatae, Sessionem duodecimam celebrantes, in festivitate sancti Praesulis Martini, Petri Successori filialis devotionis et caritatis exhibent obsequia:

Scis, Pater Sancte, nos non recusavisse laborem, ut populi Dei fides e sacrae Liturgiae fontibus uberius in dies alatur, atque universa populorum familia, in unitate orationis adunata, ad Patrem fiducialiter accedat.

Benedictio Tua super huius Sessionis incepta omnesque labores ad opus Dei instaurandum descendat, ut nos confortet et plebs Dei sancta vivida fide et fructuosa caritate mysteriorum Domini particeps semper efficiatur.

Cardinalis I. Villot, Secretarius Status, nomine Summi Pontificis respondit:

« Summus Pontifex grato animo accipiens obsequii significationem a speciali Commissione, quae liturgiae instaurandae operam navat, sibi exhibitam, libenterque agnoscens impigri laboris voluntatem, qua

ea ducitur, simulque felices exitus uberesque fructus istius Conventus precatus, Apostolicam Benedictionem suae benevolentiae testem tibi singulisque sodalibus peramanter largitur ».

RELATIONES

Em.mus Cardinalis Benno GUT, Praefectus, praesentes salutans, potiores eventus inde a praeterita sessione memoravit, inter quos institutio novae S. Congregationis pro Cultu divino.

Secretarius autem Congregationis suam relationem habuit de actuositate « Consilii » et Congregationis, de labore peracto et de programme futuro.

1. Annus qui ad finem pergit, manet in historia liturgica peculiari nota decoratus ob actuositatem editorialem liturgiae instauratae: *Ordo celebrandi Matrimonium* (19 martii), *Calendarium Romanum* (14 febr.), *Ordo Missae et Institutio generalis Missalis Romani* (3 aprilis), *Ordo Lectionum Missae* (25 maii), *Ordo baptismi parvulorum* (15 maii), *Ordo exsequiarum* (15 augusti). Quibus adiungenda sunt cetera documenta et Instructiones edita pro recta applicatione novorum librorum liturgicorum et pro eorundem translatione.

2. Cum editum fuerit Missale Romanum, omnibus viribus manus ponetur ad parandam editionem Breviarii Romani.

Deinde haec statim peragenda sunt:

1) *Caeremoniale Episcoporum*. Cum potiores libri liturgici iam instaurati sint possibile est huic operi manus imponere. Quod omnino necessarium est, ad determinandam legem agendi in re sacra.

2) *Martyrologium Romanum*. Dicitur in rubricis Missalis quod Missa celebrari potest de omnibus sanctis, qui in Martyrologio inscribuntur. Oportet proinde Sanctos certos Ecclesiae universae recensere.

3) *Liber II et III Pontificalis Romani*. Instaurati partim fuerunt a. 1963, at nunc indigent revisione et harmonisatione cum praesenti instaurazione.

4) *Benedictiones seu Sacramentalia*, quae continentur in Rituali Romano.

5) *Promptuarium pro Conferentiis Episcoporum, pro Commissionibus Nationalibus et dioecesanis*, ut clare sciant quid possint in re liturgica. Hoc opus pluries quaesitum est ex omnibus partibus orbis.

6) *Documenta instaurationis liturgicae*. Haec Collectio, pulcherrimis indicibus munita, utillima erit ad cognoscenda et adhibenda plura et diversa documenta emanata his sex annis.

7) *Fontes instaurationis liturgicae* seu descriptio itineris, quod singula schemata percurrerunt, additis omnibus documentis et successivis redactionibus.

Inter inceptus pro futuro praevidentur etiam commentaria quae, praeter partem historicam et iuridicam vel structuralem novorum rituum, textuum et ordinationum liturgicarum, ostendantur spiritus reformationis liturgicae et eius valor spiritualis, asceticus et pastoralis. Hoc opus perficietur, ductu Congregationis pro Cultu divino, ab ipsis peritis qui instaurationem paraverunt.

3. Inter difficultates, quae contra instaurationem liturgicam moventur, unam memorare liceat: aegra obiurgatio nempe eorum qui vellent ut instauration fieret uno ictu, quique aegre ferunt frequentes instructiones, editas a « Consilio », nunc a S. Congregatione pro Cultu divino.

At, hoc est sequela cuiusvis instaurationis. Decreta edita primis annis a S. Congregatione Rituum fuerunt 157 ab anno 1587 ad 1600; 487 ab anno 1600 ad 1614, quo editus est ultimus liber liturgicus, seu *Rituale Romanum*. Decreta autem generalia quae immediate subsequuta sunt instaurationi Pii X fuerunt 54.

Si illis comparatur moles documentorum, quae comitatur praesentem instaurationem liturgicam, dicendum est haec nobili et laudabili modestia clarescere.

SCHEMATA

1. *De Officio divino*. E consultatione Episcoporum per libellum *Specimina Officii divini instaurandi*, collectae sunt quinque millia schedulae, ex quibus apparet schema novi Officii generatim placuisse. Attamen, quaedam variationes introductae sunt in Institutione generali de Breviario, praesertim circa obligationem, circa nomina singularum Horarum, et earumdem conclusionem.

In sessione XII praesertim actum est de cursu lectionum biblicarum officii et de relatione earum cum lectionibus patristicis. Hae erant quaestiones adhuc componendae ut labor instaurationis Officii divini ad finem perveniat.

2. *De Infirmis*. Prima relatio generalis de ritibus infirmorum, de viatico et de commendatione animae ac de exsequiis, mense aprilis 1965 Patribus « Consilii » submissa est.

Inter alia placuit Patribus ut, prae habita facultate auctoritatis superioris, quaeratur quomodo etiam aspectus positivus sacramenti Unctionis infirmorum in ipsa formula unctionis exprimi possit, et, attentis diversis adiunctis pastoralibus, quaeratur aptus modus distinguendi inter ea quae respiciunt infirmos et quae respiciunt morientes vel iam mortuos.

Insuper prae oculis habiti sunt textus Constitutionis de sacra liturgia et textus conciliares qui de Unctione infirmorum agunt, nec non celeberrimum illud principium de coniunctione Ecclesiae cum omnibus qui dolorem patiuntur, a Summo Pontifice citatum in allocutione ad medicos Italiae: « Gaudium et spes, luctus et angor hominum huius temporis, pauperum praesertim et quorumvis afflictorum, gaudium sunt et spes, luctus et angor etiam Christi discipulorum, nihilque vero humanum invenitur quod in corde eorum non resonet ». Angor utique et spes infirmorum, et omnium qui infirmis curandis inserviunt et contra infirmitatem pugnant, in corde Ecclesiae resonant, quae est ministra gratiae Christi erga infirmos.

Instructio *Inter Oecumenici*, diei 26 septembris 1964, iam dedit normas aliquas de ritu continuo Unctionis infirmorum et viatici (n. 68), et Instructio *Eucharisticum mysterium*, diei 25 maii 1967, pulcherrimo modo enucleavit doctrinam de Viatico (nn. 39-40).

Quibus omnibus prae oculis habitis, inter se ordinandi erant diversi ritus ad infirmos pertinentes, salva significatione propria uniuscuiusque, et praesertim Unctionis infirmorum et Viatici.

Disponendi erant inter diversa capita ritus Communionis infirmorum in genere, Unctionis infirmorum, Viatici, et etiam ritus continuus Paenitentiae, Unctionis et Viatici. Insuper ritus Unctionis sat magnam variationem requirere videtur iuxta statum infirmi et urgentiam periculi. Adhibens modum loquendi classicum inter moralistas, articulus 73 Constitutionis opportunam distinctionem fecit inter fideles qui incipiunt esse in periculo mortis et illos qui sunt in extremo periculo. Sunt certe casus in quibus periculum, statim ac invenitur, extremum apparet; his in adiunctis statim pro posse conferenda sunt, ritu brevi, sacramenta Paenitentiae, Unctionis et Viatici. Sunt vero casus in quibus periculum mortis, etsi iam manifestum, adhuc remotum est: pro illis etiam valet adhortatio Con-

cilii: « tempus opportunum » Unctionem « recipiendi iam certe habetur cum fidelis incipit esse in periculo mortis... ».

Ex progressu modernae pathologiae, ut dicunt medici, casus periculi mortis frequentius ac citius inveniuntur, ex. gr. si quis laborat cancro, vel corde: mortali periculo agnito infirmi haud raro possunt, aliquibus cautelis adhibitis, actuositatem consuetam saltem ex parte retinere. Iuxta doctrinam Concilii possunt, immo debent ire ad ecclesiam (vel partem habere in aliqua adunatione infirmorum, ex. gr. apud Lourdes) ad recipiendum Sacramentum Unctionis infirmorum. Exinde opportuna videtur, in ipso rituali, quaedam distinctio inter ritum Unctionis infirmorum qui incipiunt esse in periculo mortis et ritum Unctionis illorum qui sunt in proximo vel in extremo periculo.

His consideratis, varii ritus inter quattuor capita distributi sunt, nempe:

I. De visitatione et communione infirmorum.

II. Ordo Unctionis infirmi qui incipit esse in periculo mortis.

III. De Viatico.

IV. Ordo praebendi sacramenta infirmo qui est in proximo mortis periculo.

In capite totius libri habentur Praenotanda, in quattuor argumentis distributa: 1) De mysterio infirmitatis humanae; 2) De praecipuis sacramentis infirmorum, i. e. de Unctione et Viatico; 3) De Officiis et ministeriis circa infirmos; 4) De aptationibus quae competunt sive Conferentiis episcopalibus, sive ipsis sacerdotibus.

Praecipua elementa doctrinae catholicae circa infirmitatem exprimuntur et e mysterio Christi illustrantur. Deinde agitur de munere medicorum et illorum qui infirmis inserviendis dicantur, de subiecto et de ministro Unctionis.

Deinde sequitur brevis descriptio ritus Unctionis, atque doctrina de effectu Sacramenti et de momento fidei in celebratione.

Post Praenotanda de Unctione quaedam dicuntur *de Viatico* atque *de ritu continuo*, iuxta doctrinam Instructionis « Eucharisticum mysterium ».

Deinde considerantur *officia et ministeria circa infirmos* atque diversae *aptationes quae competunt sive Conferentiis episcopalibus, sive ipso ministro celebranti*. Quae omnia tractantur fere eodem modo ac factum est pro ceteris partibus Ritualis.

Habetur deinde descriptio completa rituum et collectio omnium textuum pro singulis casibus.

3. *De baptismo adultorum.* Post quattuor annos, in quibus ritus catechumenatus et initiationis christianae adultorum experimento subiectus est in variis regionibus praesertim in Iaponia, Malia, Togo, Littore Eburneo, Volta Superiori, Ruanda, Congo, Belgio, Canadia, Gallia, Statibus Confoederatis Americae Septentrionalis, schema denuo redactum est, in quibusdam mutatum, in omnibus punctis perpolitum. Habentur Praenotanda theologica et pastoralia, deinde Ordo completus catechumenatus per tres gradus dispositus, et ceteri Ordines celebrandi initiationem adultorum, nempe: Ordo simplicior; Ordo brevior; de praeparatione ad Confirmationem et Eucharistiam adultorum, qui infantes baptizati, catechesim non receperunt; Ordo initiationis puerorum qui ad aetatem catechetica accesserunt. Deinde, uti mos est, inveniuntur textus diversi in celebratione initiationis adultorum adhibendi.

4. Praeter schemata maioris momenti, examinatae sunt quaestiones particulares de Paenitentia, de benedictione Oleorum, de Calendario, de Ordine Missae, circa quem conclusio fuit *Declaratio*, quae invenitur p. 417 huius fasciculi.

Tandem facta est electio septem Episcoporum, qui iuxta generalem ordinationem Curiae Romanae, Sacrae Congregationi assignandi sunt, et qui *pro hac vice*, ex dispositione Summi Pontificis, a membris desiti « Consilii » eligendi erant.

Post sessionem, Sacra Congregatio ad propriam sedem transmigrationavit, in IV contiguatione Palatii Sacrarum Congregationum, prope Sacram Congregationem pro Causis Sanctorum, cum qua in communi pars archivorum, fides et tenacia laboris, fraterna caritas et amor sanctae Ecclesiae remanet.

APPENDIX MISSALIS ROMANI

Die 10 novembris 1969 (Prot. n. 1560/69), Sacra Congregatio pro Cultu divino novas normas edidit circa textum latinum inserendum in Missalibus lingua vernacula exaratis. Epistolam et fasciculum Missarum ad Praesides Conferentiarum Episcopaliū transmissa referimus.

Excellentissime Domine,

Cum nonnullae Conferentiae Episcopales, de novis editionibus Missalis Romani cum textu lingua vernacula exarato curantes, quae-sierint num interpretationi populari textus latinus esset praeceptive addendus, Sacra haec Congregatio, re attente perpensa, ea quae sequuntur, approbante Summo Pontifice, statuit:

1. In editionibus Missalis Romani usui liturgico destinatis, quae textum popularem exhibent, textus latinus non erit necessario impri-mendus.

2. Ad faciliorem autem reddendam celebrationem sacerdotibus qui linguam loci ignorant, loco aptiore (ex. gr. in Appendice) omnia Missalia cum textu populari *exhibeant oportet lingua latina*:

a) Integrum Ordinem Missae cum nonnullis praefationibus et quattuor Precibus Eucharisticis;

b) Quaedam formularia Missarum, quae iuxta diversitatem dierum aut temporum liturgicorum adhiberi valeant.

Textus hac ratione addendi in adnexo fasciculo continentur.

3. Curent tamen Episcopi ut in omnibus ecclesiis praesto sit exemplar Missalis Romani lingua latina; item ut in Sanctuariis facile haberi possit textus Missae propriae.

Hac autem occasione, placet etiam ea quae sequuntur Tecum, E.me Domine, communicare:

a) Officina typographica Vaticana curat de apparanda editione typica latina Missalis Romani quae, praeter Ordinem Missae, exhibebit textus antiphonarum, orationum et praefationum pro universo cyclo anni liturgici.

b) Item paratur editio Ordinis lectionum Missae, non tantum cum indicationibus biblicis, sed cum integro ipsarum textu latino.

Huiusmodi editiones praesto erunt proximis mensibus.

Dum haec, E.me Domine, Tecum communico, gratum mihi
est me profiteri

Tibi in Domino add.mum

BENNO Card. GUT
Praefectus

A Bugnini
a Secretis

APPENDIX MISSALIS ROMANI

Omnes editiones Missalis Romani, quae textum popularem exhibent, in Appendice continere debent, lingua latina:

— Ordinem Missae cum quattuor Precibus eucharisticis et praefationibus « De dominicis per annum » (cf. *Ordo Missae*, Typis Polyglottis Vaticanis 1969, pp. 100-101) atque praefationes communes (*Ibid.*, pp. 106-107).

N.B. Quattuor praefationes supra memoratae scribantur sub titulo « Praefationes », absque ulteriore determinatione.

— Formulam I orationis fidelium (cf. *De oratione communi seu fidelium*. Libreria Editrice Vaticana 1966, pp. 16-18).

— Missas quae paginis sequentibus referuntur.

Missae pro sacerdotibus qui aliam Missam eligere non possunt

1. *Missae quae in hac Appendice inveniuntur sumi possunt quoties sacerdos non habet textum Missae diei sive in lingua latina, sive in alia lingua qua commodè celebrare possit.*

2. *Ex his Missis sacerdos, quantum fieri potest, illam eligat quae diei vel tempori liturgico magis respondeat.*

Missa tamen defunctorum adhibeatur iuxta normas de Missis defunctorum celebrandis.

I

IN ADVENTU

Ant. ad introitum

Cf. Zach 14, 5. 7

Ecce Dominus veniet, et omnes sancti eius cum eo;
et erit in die illa lux magna.

Collecta

Deus, qui salutare tuum cunctis terrae finibus declarasti,
tribue, quaesumus,
ut nativitatis eius gloriam laetanter praestolemur.
Per Dominum.

Lectio I Is 35, 1-10: « *Deus ipse veniet et salvabit vos* ».

Laetabitur deserta et invia...

Ps. Resp. Ps 84, 9ab-10, 11-12, 13-14

R̃ (Is 35, 4d): Ecce Deus noster et salvabit nos.

Alleluia Ecce veniet Dominus ut salvet populum suum;
beati qui parati sunt occurrere illi.

Evangel. Mc 1, 1-8: « *Rectas facite semitas Domini* »

Initium Evangelii Iesu Christi Filii Dei...

Super oblata

Placare, Domine, quaesumus,
nostrae precibus humilitatis et hostiis
et ubi nulla suppetunt suffragia meritorum,
tuae nobis indulgentiae succurre praesidiis.
Per Christum.

Ant. ad communionem

2 Tim 4, 8

Coronam iustitiae reddet iustus iudex
iis qui diligunt adventum eius.

Post communionem

Repleti cibo spiritalis alimoniae,
supplices te, Domine, deprecamur,
ut, huius participatione mysterii,
doceas nos terrena sapienter perpendere,
et per illa caelestibus inhaerere.
Per Christum.

2

TEMPORE NATIVITATIS

Ant. ad introitum

Cf. Io 1, 1

In principio et ante saecula Deus erat Verbum,
et ipse nasci dignatus est Salvator mundi.

Collecta (Ante sollemnitatem Epiphaniae)

Deus, qui populo tuo, Unigeniti tui nativitate,

redemptionis effectum mirabiliter inchoasti,
ita, quaesumus, fidei famulis tuis tribue firmitatem,
ut usque ad promissum gloriae praemium,
ipso gubernante, perveniant.
Per Dominum.

Post sollemnitatem Epiphaniae:

Deus, qui per Filium tuum
aeternitatis tuae lumen cunctis gentibus suscitasti,
da plebi tuae fulgorem plenum sui Redemptoris agnoscere,
ut ad perpetuam claritatem per eius incrementa perveniat.
Per Dominum.

Lectio I Tit 3, 4-7: « *Secundum misericordiam suam salvos nos fecit* ».
Cum apparuit benignitas et humanitas Salvatoris nostri...

Ps. Resp. Ps 97, 1, 2-3ab, 3cd-4, 5-6

℟ (3c): Videbunt omnes termini terrae salutare Dei nostri.

Alleluia Hebr 1, 1-2:

Multifarie olim Deus loquens patribus in prophetis,
novissime diebus istis locutus est nobis in Filio.

Evangel. Lc 2, 15-20: « *Invenerunt pastores Mariam et Ioseph et infantem* ».

Factum est ut discesserunt ab eis angeli...

Super oblata

Suscipe, Domine, munera nostra,
quibus exercentur commercia gloriosa,
ut, offerentes quae dedisti,
teipsum mereamur accipere.
Per Christum.

Ant. ad communionem

Io 3, 16

Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret,
ut omnis, qui credit in eum, non pereat,
sed habeat vitam aeternam.

Post communionem

Deus, qui nos sacramenti tui participatione contingis,
virtutis eius effectus in nostris cordibus operare,
ut suscipiendo muneri tuo per ipsum munus aptemur.
Per Christum.

3

IN QUADRAGESIMA

*Ant. ad introitum**Ps 68, 17*

Exaudi nos, Domine, quoniam benigna est misericordia tua;
secundum multitudinem miserationum tuarum respice nos, Domine.

Collecta

Concede nobis, omnipotens Deus,
ut per annua quadragesimalis exercitia sacramenti,
et ad intellegendum Christi proficiamus arcanum,
et effectus eius digna conversatione sectemur.
Per Dominum.

Lectio I *Ex 18, 21-28 « Numquid voluntatis meae est mors impii, et non
ut convertatur a viis suis et vivat? »*
Haec dicit Dominus Deus: Si impius egerit paenitentiam...

Ps. Resp. *Ps 129, 1-2, 3-4ab, 4c-6, 7-8*
R (7): Apud Dominum misericordia,
et copiosa apud eum redemptio.

Y ante Ev. 2 Cor 6, 2b: Ecce nunc tempus acceptabile,
ecce nunc dies salutis.

Evangelium *Mt 5, 43-48*

« Estote perfecti sicut Pater vester caelestis ».
In illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis: Audistis
quia dictum est...

Super oblata

Haec hostia, Domine, quaesumus, emundet nostra delicta,
et ad celebranda festa paschalia,
fidelium tuorum corpora mentesque sanctificet.
Per Christum.

*Ant. ad communionem**Ps 50, 12*

Cor mundum crea in me, Deus,
et spiritum rectum innova in visceribus meis.

Post communionem

Accepto, Domine, pignore salutis aeternae,
fac nos, quaesumus, sic tendere congruenter,
ut ad eam pervenire possimus.
Per Christum.

4

TEMPORE PASCHALI

*Ant. ad introitum**Apoc 19, 6-7*

Gaudeamus et exsulemus et demus gloriam Deo, quoniam regnavit
Dominus Deus noster omnipotens, alleluia.

Collecta

Semper exsultet populus tuus, Deus,
renovata animae iuventute,
ut qui nunc laetatur in adoptionis se gloriam restitutum,
resurrectionis diem spe certae gratulationis exspectet.
Per Dominum.

Lectio I Ac 13, 26-33 « *Repromissionem adimplevit Deus resuscitans Iesum* »
In diebus illis: (Cum venisset Paulus Antiochiam Pisidiae,
dicebat in synagoga:) Viri fratres.

Ps. Resp. Ps 2, 6-7, 8-9, 10-11

R^l (7): Filius meus es tu: ego hodie genui te.
vel Alleluia.

Alleluia Apoc 1, 5ab

Iesu Christe, testis es fidelis, primogenitus mortuorum;
dilexisti nos et lavisti peccata nostra in sanguine tuo.

Evangelium Lc 24, 35-48:

« *Sic oportebat Christum pati et resurgere a mortuis tertia die* ».
In illo tempore: Narrabant discipuli quae gesta erant in via,
et quomodo cognoverunt Iesum in fractione panis...

Super oblata

Concede, quaesumus, Domine,
semper nos per haec mysteria paschalia gratulari,
ut continua nostrae reparationis operatio
perpetuae nobis fiat causa laetitiae.
Per Christum.

*Ant. ad communionem**Cf. Lc 24, 46. 26*

Oportuit pati Christum, et resurgere a mortuis,
et ita intrare in gloriam suam, alleluia.

Post communionem

Exaudi, Domine, preces nostras
 ut redemptionis nostrae sacrosancta commercia
 et vitae nobis conferant praesentis auxilium
 et gaudia sempiterna concilient.
 Per Christum.

5

TEMPORE PER ANNUM I

*Ant. ad introitum**Ps 94, 6-7*

Venite, adoremus Deum, et procedamus ante Dominum,
 qui fecit nos; quia ipse est Dominus Deus noster.

Collecta

Omnipotens sempiterne Deus,
 quem paterno nomine invocare praesumimus,
 perforce cordibus nostris spiritum adoptionis,
 ut promissam hereditatem ingredi mereamur.
 Per Dominum.

Lectio I Eph 4, 1-6 « *Unum corpus, unus Dominus, una fides, unum baptisma* ».

Fratres: Obsecro vos, ego vinctus in Domino...

Ps. Resp. Dan 3, 52-54, 58-59

(textus e Missali Romano, sabbato Quattuor Temporum,
 vv. 1-4 et 8-9).

Alleluia Tu, Rex gloriae, Christe,
 tu, Patris sempiternus es Filius.

Evangelium Mt 5, 1-12a:

« *Gaudete et exsultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis* ».

In illo tempore: Videns Iesus turbas... *12a usque ad copiosa est*
 in caelis.

Super oblata

Concede nobis, quaesumus, Domine,
 haec digne frequentare mysteria,
 quia quoties huius hostiae commemoratio celebratur,
 opus nostrae redemptionis experitur.
 Per Christum.

Ant. ad communionem

Ps 33, 9

Gustate et videte, quoniam suavis est Dominus;
beatus vir, qui sperat in eo.

Post communionem

Spiritum nobis, Domine, tuae caritatis infunde,
ut quos uno caelesti pane satiasti,
una facias pietate concordēs.
Per Christum.

6

TEMPORE PER ANNUM II

Ant. ad introitum

Ps 65, 4

Omnis terra adoret te, Deus, et psallat tibi;
psalmum dicat nomini tuo, Altissime.

Collecta

Sancti nominis tui, Domine,
timorem pariter et amorem fac nos habere perpetuum,
quia numquam tua gubernatione destituis,
quos in soliditate tuae dilectionis instituis.
Per Dominum.

Lectio I Deut 6, 2-6 « *Audi, Israel: diliges Dominum ex toto corde tuo* ».
Locutus est Moyses populo dicens: Time Dominum Deum
tuum et custodi omnia mandata...

Ps. Resp. Ps 17, 2-3a, 3bc-4, 47 et 51ab
R̃ (2): Diligam te, Domine, fortitudo mea.

Alleluia I Ioan 2, 5: Qui servat verbum Christi
vere in hoc caritas Dei perfecta est.

Evangelium Lc 4, 14-21

« *Hodie impleta est haec Scriptura* ».

In illo tempore: Regressus est Iesus in virtute Spiritus...

Super oblata

Concede nobis, misericors Deus,
ut haec nostra tibi oblatio sit accepta,
et per eam nobis fons omnis benedictionis aperiatur.
Per Christum.

Ant. ad communionem

Io 6, 52

Panis, quem ego dederō, caro mea est pro saeculi vita, dicit Dominus.

Post communionem

Pane mensae caelestis refecti, te, Domine, deprecamur,
ut hoc nutrimentum caritatis corda nostra confirmet,
quatenus ad tibi ministrandum in fratribus excitemur.
Per Christum.

7

DE SS.MA EUCHARISTIA

Ant. ad introitum

Ps 80, 17

Cibavit eos ex adipe frumenti, et de petra melle saturavit eos.

Collecta

Deus, qui nobis sub Sacramento mirabili
passionis tuae memoriam reliquisti,
tribue, quaesumus,
ita nos Corporis et Sanguinis tuis sacra mysteria venerari,
ut redemptionis tuae fructum in nobis iugiter sentiamus.
Qui vivis.

Lectio I 1 Cor 10, 16-17

« *Unus panis, unum corpus multi sumus* ».

Fratres: Calix benedictionis cui benedicimus...

Ps. Resp. Ps 22, 1-3a, 3b-4, 5, 6

R̃ (1): Dominus regit me, et nihil mihi deerit.

Alleluia Ioan 6, 51-52

Ego sum panis vivus, qui de caelo descendi, dicit Dominus;
si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum.

Evangelium Ioan 6, 51-59

« *Caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus* ».

In illo tempore: Dixit Iesus turbis Iudaeorum: Ego sum
panis vivus...

Super oblata

Ecclesiae tuae, quaesumus, Domine,
unitatis et pacis propitius dona concede,
quae sub oblatiis muneribus mystice designantur.
Per Christum.

Ant. ad communionem

Io 6, 57

Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem,
in me manet et ego in eo, dicit Dominus.

Post communionem

Fac nos, quaesumus, Domine,
divinitatis tuae sempiterna fruitione repleri,
quam pretiosi Corporis et Sanguinis tui
temporalis perceptio praefigurat.
Qui vivis.

8

DE SPIRITU SANCTO

Ant. ad introitum

Rom 5, 5

Caritas Dei diffusa est in cordibus nostris, per inhabitantem
Spiritus eius in nobis.

Collecta

Mentes nostras, quaesumus, Domine,
Paraclitus qui a te procedit illuminet,
et inducat in omnem, sicut tuus promisit Filius, veritatem.
Per Dominum.

Lectio I Rom 5, 1-2, 5-8

« Caritas Dei diffusa est in cordibus vestris per Spiritum Sanctum
qui datus est nobis ».

Fratres: Iustificati ex fide, pacem habeamus ad Deum...

Ps. Resp. Ps 95, 1-2a, 2b-3, 9-10a, 11-12

R̃ (3): Annunciate in omnibus populis mirabilia Dei.

Alleluia Veni, Sancte Spiritus, reple tuorum corda fidelium,
et tui amoris in eis ignem accende.

Evangelium Ioan 14, 23-26

« Spiritus Sanctus docebit vos omnia ».

In illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis: Si quis diligit me...

Super oblata

Haec oblatio, quaesumus, Domine,
cordis nostri maculas emundet,
ut Sancti Spiritus digna efficiatur habitatio.
Per Christum.

Ant. ad communionem

Io 15, 26; 611

Spiritus qui a Patre procedit,
ille me clarificabit, dicit Dominus.

Post communionem

Domine Deus noster,
qui nos vegetare dignatus es caelestibus alimentis,
suavitatem Spiritus tui penetralibus nostri cordis infunde,
ut, quae temporali devotione percepimus,
sempiterno munere capiamus.
Per Christum.

9

DE BEATA VIRGINE MARIA

Ant. ad introitum

Sedulius

Salve, sancta parens, enixa puerpera Regem, qui caelum terramque
regit in saecula saeculorum.

Collecta

Famulorum tuorum, quaesumus, Domine, delictis ignosce,
ut, qui tibi placere de actibus nostris non valemus,
Genetricis Filii tui Domini nostri intercessione salvemur.
Per Dominum.

Lectio I Gal 4, 4-7

« Misit Deus Filium suum, factum ex muliere ».
Fratres: Ubi venit plenitudo temporis.

Ps. Resp. Lc 1, 46-47, 48-49, 50-51, 52-53, 54-55

R/ (49): Fecit mihi magna qui potens est,
et sanctum nomen eius.

Alleluia Felix es, sacra Virgo Maria, et omni laude dignissima;
quia ex te ortus est sol iustitiae, Christus Deus Noster.

Evangelium Lc 11, 27-28

« Beatus venter qui te portavit ».
In illo tempore: Loquente Iesu ad turbas, extollens vocem...

Super oblata

Unigeniti tui, Domine, nobis succurrat humanitas,
ut, qui natus de Virgine Matris
integritatem non minuit sed sacraivit,

a nostris nos piaculis exuens,
oblationem nostram tibi reddat acceptam.
Per Christum.

Ant. ad communionem

Cf. Lc II, 27

Beata viscera Mariae Virginis,
quae portaverunt aeterni Patris Filium.

Post communionem

Quos caelesti, Domine, mysterio recreasti,
potenti semper virtute defende,
et ad aeternam patriam,
beata Virgine Maria adiuvante, pervenire concede.
Per Christum.

10

DE SANCTIS APOSTOLIS ET MARTYRIBUS

Ant. ad introitum

Gaudent in caelis animae Sanctorum, qui Christi vestigia sunt
secuti; et quia pro eius amore sanguinem suum funderunt, ideo
cum Christo exsultant sine fine.

Collecta

Pro Apostolis

Deus, qui nos per beatos Apostolos
intercedentibus sanctis *N. N.*, concede propitius,
ut semper augeatur Ecclesia incrementis
in te credentium populorum.
Per Dominum.

vel pro martyribus

Praesta, Domine, precibus nostris cum exultatione proventum,
ut sanctorum martyrum *N. et N.*,
quorum diem passionis annua devotione recolimus,
etiam fidei constantiam subsequamur.
Per Dominum.

Lectio I Sap 3, 1-9

« *Quasi holocausti hostiam accepit illos* ».
Iustorum animae in manu Dei sunt...

Ps. Resp. Ps 125, 1-2ab, 2cd-3, 4-5, 6

*R! (5): Qui seminant in lacrimis
in exultatione metent.*

Alleluia Te Deum laudamus, Te Dominum confitemur;
Te martyrum candidatus laudat exercitus.

Evangelium Ioan 15, 18-21

« Si me persecuti sunt, et vos persequentur ».

In illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis: Si mundus vos odit...

Super oblata

Pro Apostolis

Gloria, Domine, sanctorum Apostolorum N.N.,
perpetuam venerantes,
quaesumus, ut vota nostra suscipias
et ad sacra mysteria celebranda nos digne perducas.
Per Christum.

Pro martyribus

Suscipe, sancte Pater, munera quae in sanctorum martyrum
commemoratione deferimus,
et nobis famulis tuis, concede,
ut in confessione tui nominis inveniri stabiles mereamur.
Per Christum.

Ant. ad communionem

Lc 22, 28-30

Vos estis qui permansistis mecum in tentationibus meis,
et ego dispono vobis regnum, dicit Dominus,
ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo.

Post communionem

Pro Apostolis

Perceptis, Domine, sacramentis,
supplices in Spiritu Sancto deprecamur,
ut quae pro Apostolorum N. N.
veneranda gerimus passione, nos in tua dilectione conservent.
Per Christum.

Pro martyribus

Deus, qui crucis mysterium in sanctis martyribus
tuis mirabiliter illustrasti,
concede propitius, ut, ex hoc sacrificio roborati,
Christo fideliter haereamus,
et in Ecclesia ad salutem omnium operemur.
Per Christum.

II

DE SANCTIS

*Ant. ad introitum**Ps 144, 10-11*

Confiteantur tibi, Domine, omnia opera tua, et sancti tui benedicent tibi: gloriam regni tui dicent, et potentiam tuam loquentur.

Collecta

Omnipotens aeternae Deus,
qui per glorificationem Sanctorum
novissima dilectionis tuae nobis argumenta largiris,
concede propitius,
ut ad Unigenitum tuum fideliter imitandum,
et ipsorum intercessione commendemur,
et incitemur exemplo.
Per Dominum.

Lectio I Eph 3, 14-16

« *Scire supereminentem scientiae caritatem Christi* ».

Fratres: Flecto genua mea ad Patrem...

Ps. Resp. Ps 1, 1-2, 3, 4 et 6

R̃ (Ps 39, 5a): Beatus vir qui posuit in Domino spem suam.

Alleluia Ioan 15, 4 et 5b

Manete in me, et ego in vobis, dicit Dominus:
qui manet in me fert fructum multum.

Evangelium Ioan 15, 1-8

« *Qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum* ».

In illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis: Ego sum vitis vera...

Super oblata

Preces nostras, Domine, quaesumus, propitiatus admitte,
et ut digne tuis famulemur altaribus,
Sanctorum tuorum nos intercessione custodi.
Per Christum.

*Ant. ad communionem**Ps 67, 4*

Iusti epulentur, et exsultent in conspectu Dei,
et delectentur in laetitia.

Post communionem

Omnipotens sempiternae Deus,
Pater totius consolationis et pacis,
praesta familiae tuae in celebritate Sanctorum

ad laudem tui nominis congregatae,
ut, per Unigeniti tui sumpta mysteria,
pignus accipiat redemptionis aeternae.
Per Christum.

12

PRO DEFUNCTIS

Ant. ad introitum

Dona eis, Domine, requiem sempiternam et imple splendoribus
animas eorum.

Collecta

Deus, qui Unigenitum tuum, devicta morte,
ad caelestia transire fecisti,
concede famulis tuis *N.* et *N.*
ut, huius vitae mortalitate devicta,
te conditorem et redemptorem possint perpetuo contemplari.
Per Dominum.

Lectio I 2 Cor 5, 1. 6-10

« *Habemus domum aeternam in caelis* ».

Fratres: Scimus quoniam si terrestris domus nostra...

Ps. Resp. Ps 26, 1, 4, 7 et 8b et 9a, 13-14

R (13): Credo videre bona Domini in terra viventium.

Alleluia vel V ante Evangelium

Apoc 14, 13

Beati mortui qui in Domino moriuntur;
requiescant a laboribus suis;
opera enim illorum sequuntur illos.

Evangelium Ioan 6, 37-40

« *Qui credit in Filium habet vitam aeternam, et ego resuscitabo
eum in novissimo die* ».

In illo tempore: Dixit Iesus turbis: Omne quod dat mihi Pater...

Super oblata

Hostias, quaesumus, Domine,
quas tibi pro famulis tuis offerimus,
propitiatus intende,
ut, quibus fidei christianae meritum contulisti,
dones et praemium.
Per Christum.

Ant. ad communionem

Pro quorum memoria Corpus et Sanguis Christi sumitur:
dona eis, Domine, requiem sempiternam.

Post communionem

Multiplica, Domine, his sacrificiis susceptis,
super famulos tuos defunctos misericordiam tuam,
et quibus donasti baptismi gratiam,
da eis aeternorum plenitudinem gaudiorum.
Per Christum.

FORMULA GENERALIS ORATIONIS FIDELIUM

Ad Deum Patrem omnipotentem,
qui vult omnes homines salvos fieri
et ad agnitionem veritatis venire,
tota mentis nostrae, fratres carissimi, dirigatur oratio.

1. Pro Ecclesia sancta Dei;
ut eam Dominus custodire et fovere dignetur
Dominum deprecemur.
R/. Praesta, aeterne omnipotens Deus.
- 2 Pro totius orbis populis;
ut inter eos Dominus concordiam servare dignetur,
Dominum deprecemur.
R/. Praesta, aeterne omnipotens Deus.
3. Pro omnibus qui variis premuntur necessitatibus;
ut omnes Dominus sublevare dignetur,
Dominum deprecemur.
R/. Praesta, aeterne omnipotens Deus.
4. Pro nobismetipsis ac pro nostra communitate;
ut nos omnes Dominus hostiam sibi acceptabilem
admittere dignetur,
Dominum deprecemur.
R/. Praesta, aeterne omnipotens Deus.

Omnipotens sempiterne Deus,
qui salvas omnes et neminem vis perire,
exaudi preces populi tui, et praesta;
ut et mundi cursus pacifice nobis tuo ordine dirigatur,
et Ecclesia tua tranquilla devotione laetetur.
Per Christum Dominum nostrum.
R/. Amen.

LABORES COETUUM A STUDIIS

PRECES AD LAUDES MATUTINAS ET AD VESPERAS
OFFICII DIVINI INSTAURANDI

Sacra Congregatio pro Cultu divino volumen edidit «pro manuscripto», apparato a Coetu a studiis Izbis «de precibus ad Laudes et Vesperas Officii divini», cuius relator est P. Vincentius Raffa, FDP. In libello colliguntur 1269 intentiones pro intercessionibus in Officio divino inserendis ad Laudes et Vesperas.

Volumen impressum est ut facilius evadat examen precum sub aspectu litterario, theologico et spirituali.

Hic referre placet Introductionem et specimen pro tempore quadragesimae.

Introductio

I. MOMENTUM PRECUM

Preces, quae Laudibus et Vesperis assignantur, genus aliquod constituunt supplicationum, quae Deo fiunt pro intentionibus diversis. Inter has supplicationes tamen recensendae sunt etiam orationes peculiaries quae modo explicitiore ad Deum referunt diem aut tempus matutinum vel vespertinum necnon et activitates humanas ac res creatas.

Ad tempus matutinum quod attinet, exemplum aliquod in illa invenitur, quae quandoque consecratio diei et laboris nuncupatur et quae in suppressa Hora Prima Officii romani habebatur.

Preces Laudum et Vesperarum, quamquam sunt petitiones, quoddam tamen elementum laudativum et gratiarum actionis minime excludunt, ut infra explicabitur.

Generatim Praes duarum Horarum maiorum in structura et ordinatione Officii divini distinguuntur non tantum ratione collocationis sed etiam muneris a psalmis, hymnis, lectionibus, antiphonis, versiculis, responsoriis et a ceteris orationibus, licet in quibusdam cum eis conveniant. Etenim Praes post canticum *Benedictus* vel *Magnificat* locum habent et sunt orationes quibus Ecclesia modo clariore et ex professo matutinam et vespertinam horam in luce salutari Christi Dei interpretatur et ponit ac praeterea pro omnibus intercedit.

Praes sensu explicato testatur revera tota traditio pro Laudibus matutinis et vespertinis etsi formis et modis valde diversis confectas.

Iam Apostolus Paulus commendavit «fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus: pro regibus, et omnibus qui in sublimitate sunt, ut quietam et tranquillam vitam aga-

mus in omni pietate et castitate. Hoc enim bonum est, et acceptum coram Salvatore nostro Deo, qui omnes homines vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire » (Cf. 1 Tim 2, 1-4). Quam commendationem haud raro Patres et Ecclesiae ita interpretati sunt ut mane et vespere supplicationes fierent vel pro communitatibus, exempli gratia pro Ecclesia, vel pro personis, uti sunt Papa, Episcopi, pauperes, vel tandem pro bono aliquo obtinendo, uti est pax, prosperitas etc. Sed his petitionibus saepe addebantur orationes quibus dies et navitas humana intentu religioso Deo Patri et Christo dirigebantur.

Nostrum non est hic documenta referre de usu Precum in historia. Placet tamen quaedam attingere inter omnia quae cultum et pietatem Ecclesiarum testantur.

Ioannes Chrysostomus affirmat: « Et hoc sciunt initiati, quomodo quotidie fiant preces et vespere et mane, quomodo pro toto mundo, pro regibus et omnibus, qui magistraturam gerunt, obsecrationes emittantur ».¹

Constitutiones Apostolicae formulas sive pro Hora matutina sive pro Vespero officii ecclesiae localis praebent, in quibus non tantum intercessionem pro personis habentur, sed etiam orationes sanctificationis temporis matutini et vespertini.²

Item explicite de Precibus in officio communitatis ecclesiae hierosolimitanae loquitur non semel peregrina Egeria.³

Exempla concreta Precum quarundam habentur in Antiphonario Benchorensi saec. VII,⁴ quod sequitur, ut videtur, praescriptiones, quas S. Columbanus in sua Regula dedit.⁵ Preces Laudum et Vesperarum praescribuntur a Regulis monasticis, revera mensura et forma non semper pressius determinabilibus, uti ex. gr. in Regula S. Benedicti et Regula Magistri.

Praeterea huiusmodi Preces pars sunt Officii romani, ambrosiani, visigothici, byzantini, syri, chaldaici, coptici, aethiopici etc.

In Officio romano, in quo Amalarius eas clare testatur, quamquam cum diversis restrictionibus et breviationibus, quadam mensura et quibusdam diebus usque ad hodiernum diem servatae sunt, ut omnes norunt.

Attamen diffiteri nequit has Preces in aestimatione orantium magis magisque minutae esse. Inter praecipuas causas neglectus inde exsurgens, forte iure merito sequentes recensendae sunt.

¹ In Ep. I Tim., 2, 1; PG, 62, 630.

² Constitutiones Apostolicae, lib. VIII, c. 35-38; ed. F. X. Funk, pp. 542-549.

³ c. 24; Ed. H. Pétré, *Ethérie, Journal de voyage*, Paris, 1948, pp. 190, 192.

⁴ Cf. *L'Antifonario di Bangor* a cura di E. Franceschini, Padova, 1941, pp. 45, 48-66; 75-76.

⁵ *Regula monachorum*, c. VII; PL, 80, 212.

Precibus paulatim assignata est indoles paenitentialis, quod rationem genuinam earum valde adulteravit et ad quosdam dies tantum eas servandas duxit. Preces longiores aequo factae sunt et modo etherogeneo confectae ita ut fastidium quibusdam provocarent.

Sed animos multorum nostris temporibus ab illis alienabat praesertim rigida illa fixitas, quae non tantum monotoniam gignebat, sed necessariam connexionem cum conditionibus variabilibus vitae, temporis, locorum et personarum demittebat. Sic elementum quod olim maxima efficacia et resonantia pollebat — teste ex. gr. Egeria, quae voces « infinitas » etiam « pisinnorum » scilicet puerorum respondentium memorat — ad hoc pervenit ut parvam vel nullam attractionem amplius exerceret.

Instauratoribus Officii divini decernendum erat utrum Preces servandae essent et, in casu affirmativo, quomodo concipiendae essent ut votis hominum nostrorum temporum magis responderent, finem proprium assequerentur et incidentiam vividiorum in existentiam, ac pietatem orantium producerent.

Commissio conciliaris Concilii Vaticani II non egerat de Precibus nisi, ut ita dicam, per transennam, utpote re adhuc nondum diligenti studio submissa. Dictum est pertinere « potius ad peritos qui post Concilium adlaborabunt ad executionem Constitutionis quia quaestiones technicae tanguntur, quae respiciunt Commissionem postconciliarem ».⁶

Revera Commissio postconciliaris seu « Consilium ad exsequendam Constitutionem de sacra Liturgia » decrevit inserendas esse has Preces in Laudibus et Vesperis.⁷ Etenim clare apparuit Preces fieri posse pars Laudum et Vesperarum in qua revera necessitates, aspirationes, vota, proposita, incepta, circumstantiae et occasiones diversae, conditiones mutabiles ecclesiarum localium, communitatum et singulorum orantium peculiarem locum et momentum haberent.

Opiniones in ephemeridibus expressae et experientiae quaedam indicabant introductionem Precum renovatarum indolem quamdam clariorem actualitatis Officio divino collaturam et participationem activam populi magis futuram.

Tamen usque ad mensem aprillem 1967 quaestio de formulis ipsis adhibendis numquam ex professo et profunde pertractata est quia antea de rebus generalioribus et difficilioribus agendum erat. Sed quando primum experimentum per specimen novae integrae compositionis pro quibusdam diebus factum est, tunc patefactae sunt quaedam difficultates,

⁶ Cf. Modi a Patribus conciliaribus propositi a commissione conciliari de sacra Liturgia examinati. IV. Caput IV De Officio divino, n. 33, p. 14.

⁷ Cf. Schema n. 50, De Breviario 14; 1 dec. 1964, p. 14-15; Sch. Res Secretariae, n. 19; 14 iunii 1965, p. 4-5; Sch. Res Secretariae, n. 25; 28 octobris, 1966, p. 11.

quae antea nondum apparuerant. Re perpensa, opportunum visum est ut parvus coetus aliquorum membrorum institueretur. Coetus XII bis, qui consitutus tunc fuit, investigationes historicas, theologicas et pastorales aggressus est et criteria ac normas compositionis ponderavit. Exitus laboris propositus et disceptatus est in coetu a studiis pro Officio scilicet in coetu IX et in Sessione plenaria Relatorum et Episcoporum. Consilium probavit criteria et normas in genere quin ad singula descenderet. Admisit etiam ut crearetur corpus aliquod diversorum cyclorum et quidem de temporibus specialibus id est Adventus, Nativitatis, Quadragesimae et Paschatis, de praecipuis diebus festivis anni liturgici et Communibus ac demum de tempore ordinario. De hoc ultimo, cum psalterium distributum sit per quattuor hebdomadas, item decretum est ut Preces seriem quattuor habdomadarum constituerent.⁸

Phasim compositionis coetus aggressus est post primas inquisitiones. Tandem cum ageretur de re nova, experimenta a Consilio requisita sunt, quae revera hic illic in diversis nationibus facta sunt proponendo vel commendando versiones vernaculas textuum latinorum paratorum. Ex animadversionibus quae inde pervenerunt hoc patuit:

a) Omnes plauserunt ideae inserendi hoc genus Precum in Laudibus et Vesperis.

b) Omnes pariter affirmaverunt se praeferre formulas breves, simplices, concinnas, praesertim ex textibus biblicis compositas.

c) Votum elicitum est ut quaedam libertas fieret.

Post animadversiones, Coetus formulas emendavit et auxit. Patres Consilii has formulas prae manibus habuerunt et probaverunt non quidem ad singula neque omnes, sed sensu quodam generali, quatenus intendebant ut labor inceptus continuaretur usque dum compositio ad terminos sufficientis perfectionis perveniret.⁹

Inde elucet finis praesentis editionis, quae facta est ut Preces paratae emendentur ad ultimos apices ut possint inseri in Officio divino.

2. CRITERIA QUAEDAM COMPOSITIONIS

A) *De structura generali*

Unumquodque formularium incipit per invitatorium seu introductionem, in qua suggeritur etiam responsum a communitate dandum, et elementum confessionis exprimitur.

⁸ Cf. Schema 227, De Breviario, n. 48; 9 maii 1967, p. 12; Sch. 239, De Brev. 55; 25 augusti 1967, pp. 7-10. Cf. etiam Relationem ad Synodum, Pars I, III, De Officio divino, I, 2; Sch. 263, De Br., 44; 10 dec. 1967, pp. 11-14.

⁹ Sch. 284, De Brev. 70; 25 martii 1968, pp. 11-14; Sch. 294, De Brev. 73, 14 maii 1968, pp. 10-11.

Pro Laudibus sequuntur generatim quattuor formulae, pro Vesperis quinque. Quinta in Vesperis est semper pro defunctis, quia Consilium statuit suppressendum esse versum finalem, *Fidelium animae...* qui omnem Horam concludebat, et sufficiens esse peculiari intentione in Precibus Vesperarum.

Invitatorium necessarium est saltem ex duplici ratione: ex lege executionis in communitate, quae omnino exigit aliquam monitionem prae-viam et propositionem responsi dicendi. Experientiae hoc confirmaverunt. Et secundum etiam ex lege theologica profundiore et maioris momenti, quatenus supplicatio et petitio christiana optime profuit ex confessione seu recordatione et laude mirabilium Dei. Etenim traditio iudaica et christiana ex benedictione huiusmodi seu ex laude factorum Dei vel mysteriorum Christi vel perfectionum divinarum de more deduxit petitionem beneficii exoptati cuius concessio esset veluti quaedam renovatio, ex parte Dei, mirabilium eius vel demonstratio attributorum eius.

Preces Laudum, aliquo modo indolem antiquae Horae Primae resumentes, sed eam modo locupletiore et multipliciore exprimentes, generatim hoc praestant ut iam mane tempus, activitatem diurnam et alia quae in die occurrere possunt, Deo pie et religiose dedicent.

Preces Vesperarum sunt praesertim intercessiones pro necessitatibus populi Dei.

B) *De genere et stylo*

Formulae ita compositae sunt ut essent generis diversi ab oratione fidelium Missae, ne forte gignerent fastidium et bene accommodarentur tum recitationi cum populo, tum recitationi communi, tum recitationi a solo vel paucorum. Ideo post introductionem, formulae non sunt ad modum invitationis sicut in Missa, sed oratio fit sermone directo ad Deum.

Quaelibet Prex duabus partibus constat. Secunda pars praenotatur parva linea ut sumi possit, si placet et quando hic modus aptior videtur, pro responso variabili. Formulae in genere breves sunt, saepissime, licet referentiae non semper dentur, ex textu biblico conflatae, tamen opportune aptato stylo orationis. Aliquando tantum reminiscendae biblicae inveniuntur. Nonnumquam adhibitus est textus ex Patribus, vel ex formulis liturgicis antiquioribus, aut ex libris liturgicis recentioribus. Non desunt formulae ex integro noviter confectae.

C) *Variabilitas*

Eo fine ut Preces magis participationem activam ac attentionem excitent, aptentur temporibus et celebrationibus maioribus anni liturgici ac praeterea ratio habeatur communitatum, personarum ac necessitatum maioris momenti in vita populi Dei et hominum, diversae series apparatus sunt. Quaedam intentiones generaliores et quae magis intersunt, fre-

quentius redeunt. Sic ex. gr. oratio pro Ecclesia, pro Papa, pro Episcopis. Ceterae intentiones rhythmum diversum sequuntur. Intentiones generales alias praecedunt.

3. NORMAE PRO EXECUTIONE

A) In recitatione quae fiat cum populo vel in communi, Sacerdos vel minister dicit introductionem seu invitorium cum responso. Populus vel communitas repetit responsum. Deinde formulae, quae invitationem sequuntur, pluribus modis dici possunt, scilicet:

a) Sacerdos vel minister dicit ambas partes singularum Precum et alii semper idem responsum, ab initio enunciatum in invitatorio, invariabiliter repetunt.

b) Sacerdos vel minister dicit tantum primam partem singularum Precum et alii subiungunt secundam partem, parva linea praenotatam.

c) Sacerdos vel minister dicit ambas partes Precum et loco responsi fit momentum aliquod silentii.

In singulis casibus eligatur modus qui magis accommodetur circumstantiae vel coetui.

In recitatione a solo vel si pauci sunt orantes qui conveniunt, introductio cum versu repetendo potest omitti.

B) Licet substituere responsionem fixam, quae in formulariis indicatur, cum alia quae aptior in singulis casibus videatur.

C) Licet substituere formularium, alicui diei assignatum, cum alio eiusdem hebdomadae vel temporis.

D) Precibus Laudum et Vesperarum semper addi possunt quaedam intentiones particulares vel ecclesiae localis, vel communitatis, vel, si agitur de recitatione a solo vel paucorum, singulorum recitantium, cauto quod ultima Vesperarum sit de defunctis.

E) Praestat ut aliquando in circumstantiis specialibus (ex. gr. occasione sollemnitatis peculiaris, Baptismatis, Matrimonii, Professionis religiosae, Iubilaei, funeris etc.) intentiones peculiares huiusmodi primo loco ponantur ante generaliores. Hoc in casu omnes possent repondere cum versu repetendo, ab initio in invitatorio enunciato.

F) Preces inseruntur post repetitionem antiphonae ad *Benedictus* vel *Magnificat* et, si antiphona non repetitur, post haec cantica.

Facta salutatione *Dominus vobiscum* cum sua responsione, immediate subiungitur invitorium Precum cum versu repetendo et ceteris Precibus, ut supra dictum est.

Post Preces fit oratio dominica praemissa, pro opportunitate, quadam monitione praevia ex his quae in fine opusculi indicantur. Post *Pater noster* immediate, sine salutatione vel *Oremus*, dicitur oratio diei vel temporis.

Specimen Precum pro Tempore Quadragesimae

DOMINICA AD LAUDES

Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Deum qui hoc donum nobis benigne largitur sic deprecemur: *Spiritus novum crea in nobis!* (Cf. 2 Cor 6, 2; Ier 36, 26).

Christe, vita nostra, tu qui per Baptismum tecum nos mystice sepeliri donasti, ac per illud tecum resuscitari voluisti,

— tribue nos hodie in novitate vitae ambulare (Cf. Rom 6, 4.11).

Domine noster, qui omnibus benefecisti,

— fac et nos de bono omnium sollicitos (Cf. Act 10, 38).

Tribue nobis, Domine, ad terrenam civitatem aedificandam concorditer adlaborare,

— sed ut caelestis ab omnibus inquiratur (Cf. Hebr 13, 14).

Medice corporum et animarum, sana plagas cordis nostri,

— ut continua capiamus praesidia sanctitatis (Orat. Visig. 559, 560).

DOMINICA AD VESPERAS

Deus populum electionis ex semine incorruptibili renasci voluit per verbum suum, quod manet in aeternum. Pie eum deprecemur: *Propitius esto populo tuo, Domine!* (Cf. 1 Petr 1, 23-35).

Audi, misericors Deus supplicationes, quas pro cuncto populo tuo deferimus:

— fac ut hic magis desideret se tuo verbo quam cibo satiare corporeo (Cf. S. Leo, Quadr. II).

Doce nos gentem nostram et cunctos homines sine discrimine vere et efficaciter amare,

— eosque in pace et bono semper aedificare (cf. *Ad gentes*, 15).

Respice omnes per Baptismum regenerandos,

— ut domum spiritualem tamquam lapides vivi, in Christo constituent (Cf. 1 Petr 2, 5).

Peccatores patienter suscipe,

— ut in iustitia ex fide vivant (Orat. Visig., 679).

Tribue defunctis in spe tibi iudici occurrere,

— et tui visione in aeternum gaudere.

FERIA II AD LAUDES

Deum deprecemur, fratres carissimi, qui est fons et auctor omnis sanctitatis et qui in Christo viam salutis nobis reseravit. Dicamus: *Dirige populum tuum in viam rectam, Domine!* (Cf. Const. *Lumen Gentium*, 47).

Misericors Deus, per tuam gratiam Satanae et regno eius in Baptismate abrenuntiavimus et tibi servire spopondimus.

— Fac ut magis magisque imagini Filii tui conformemur (Rom 8, 29).

Praesta ut omnes ope indigentes, benevolentia nostra hodie laetificemus,

— et Filium tuum in ipsis succurrere sciamus (Cf. Mt 25, 35-46).

Tribue nobis bonum, rectum et verum coram te operari,

— et te semper toto corde requirere (Cf. 2 Chron 31, 20-21; *Lumen Gentium*, 36).

Quae contra unitatem familiae tuae commisimus, benignus indulge,

— et cor unum et animam unam nos esse concede (Cf. Act 4, 32).

FERIA II AD VESPERAS

Dominum Iesum, qui nos populum suum a peccatis nostris salvos fecit, humiliter deprecemur dicendo: *Iesu, Fili David, miserere nostri!* (Cf. Mt 1, 21; Mc 10, 47).

Oramus te, Christe, pro Ecclesia sancta tua, pro qua te ipsum tradidisti ut illam sanctificares, mundans lavacro aquae in verbo

— continuo renova illam et paenitentia purifica (Cf. Eph 5, 26).

Magister bone, notam fac iuvenibus viam, quam unicuique eorum mandasti,

— ut ambulent in ea et bene sit eis (Cf. Ps 142, 8; Jer 7, 23).

Qui misertus es omnium languorum, erige spem aegrotantium et sana eos,

— de illis sublevandis fac nos sollicitos (Cf. Mt 4, 23; 9, 35; Mc 1, 34).

Semper fac nos memores dignitatis, quam per Baptismum nobis dedisti,

— ut tibi semper vivamus (Cf. Rom 6, 10).

Pacem et gloriam tribue defunctis,

— cum illis et tecum aliquando fac nos regnare (Cf. 1 Cor 4, 8; 2 Tim 2, 14).

FERIA III AD LAUDES

Christum, qui est panis de caelo descendens et medicus animarum, deprecemur dicendo: *Christe panis et medela animarum, roboras nos!* (Cf. Io 6, 33; Mt 9, 2).

Domine fac ut in convivio eucharistico satiati,

— bona sacrifici paschalis plene participemus (*Euchar. Myst.* 3).

Magister bone, tribue nobis verbum tuum in corde bono et optimo retinere,

— ut fructum afferamus in patientia (Cf. Lc 8, 16).

Fac nos in perficiendo ordine mundi tecum alacriter adlaborare,

— ut per Ecclesiam tuam preconium pacis facilius diffundatur (*Lumen Gent.* 36).

Peccavimus, Domine, peccavimus,

— dele iniquitates nostras tua gratia salutari (Cf. Miss. Stowe).

FERIA III AD VESPERAS

Christum Dominum, qui vigilantiam et orationem nobis commendavit
ne tentationi succumberemus, ferventer deprecemur et ei dicamus:
Attende, Domine, et miserere!

Christe Iesu, qui congregatis ad orandum in nomine tuo, te adesse promisisti, nos tecum Patrem in Spiritu Sancto, semper orare concede,
— ut veniat regnum tuum (Cf. Mt 18, 20; Eph 16, 18).

Caelestis Sponse ab Ecclesia tua dilecta peccatorum maculas depelle,
— et eam ambulare fac in spe et virtute Spiritus Sancti (Cf. Rom 15, 13).

Redde nos sollicitos de proximo nostro, sicut unicuique mandasti,
— ut salutare lumen tuum vividius omnibus effulgeat (Cf. Eccli 17, 12).

Rex pacifice, fac pacem tuam in mundo regnare,
— ut praesentia tua salutari ubique magis percipiatur (Cf. Is 9, 6).

Omnibus defunctis aeternitatis resera introitum,
— et incorruptionis limen aperiatis.

FERIA IV AD LAUDES

Deus voluit homines fieri in Christo novam creaturam ut vetera transirent
et omnia renovarentur. Quapropter viva spe eum sic rogemus: *Renova
nos, Domine, in tuo Spiritu!* (Cf. 2 Cor 5, 17).

Domine Deus, tu qui caelum terramque novam promisisti,
semper nos renova per Spiritum tuum,
— ut in nova caeli Ierusalem semper te fruamur (Cf. 2 Petr 3, 13;
Ap 21, 1).

Fac nos tecum ad hunc mundum Spiritu Filii tui imbuendum cooperari,
— ut in iustitia, caritate et pace terrena civitas finem suum efficacius
assequatur (*Lumen Gent.* 36).

Tribue nos omnes desidia et negligentias castigare,
— et supernis muneribus nos delectare (Cf. S. Leo, Quadr. I).

Libera nos a malo
— et a fascinatione nugacitatis, quae bona obscurat, nos defende (Cf.
Mt 6, 13; Sap 4, 12).

FERIA IV AD VESPERAS

Deus Pater omnipotens et providens scit omnia, quibus indiget populus
suus, sed vult nos sollicitos primum de regno eius. Ideo deprecemur:
Adveniat regnum tuum et iustitia eius! (Cf. Mt 6, 32-33).

Pater sancte, qui Christum Pastorem animarum nostrarum dedisti,
adesto pastoribus et populis ipsis concreditus,
ut gregi non desit cura pastoris,

- nec pastoribus oboedientia gregis (Cf. 1 Petr 2, 25; Postc. « Si diligis »).
- Move christianos ut fraterna pietate infirmis auxilientur,
 - et Ipsi Filio tuo in eis subveniant (Cf. Mt 25, 36).
- Fac ut nondum in Evangelium credentes in communionem Ecclesiae ingrediantur,
 - ac inde numquam desinant ipsam tamquam matrem diligere eamque aedificare.
- Da nobis peccatoribus veniam a te obtinere,
 - et simul cum Ecclesia tua reconciliari (Cf. *Lumen Gent.* 11).
- Praesta ut mortui ad vitam resurgant aeternam,
 - et semper tecum commorentur (Cf. 1 Thess 4, 8).

FERIA V AD LAUDES

- Frates carissimi, Deum precemur qui nobis Christum lucem mundi dedit, quam sequendo non in tenebris ambulabimus, sed lumen vitae habebimus. Dicamus: *Verbum tuum sit lucerna pedibus nostris!* (Cf. Io 8, 12; Ps 118, 10).
- Benignissime Deus, concede nos hodie in Christi Filii tui imitatione proficere,
 - ut quod cecidit in Adam primo, erigatur in secundo (S. Leo M., Sermo XII, Quadr.).
- Praebe verbum tuum lucernam pedibus nostris,
 - ut veritatem facientes, in caritate crescamus per omnia in Christo, qui est Caput nostrum (Cf. Ps 118, 105; Eph 4, 15).
- Doce nos in omnium bonum propter nomen tuum fideliter agere,
 - ut humana familia magis per Ecclesiam illuminetur (*Lumen Gentium*, 36).
- Fac nos per sinceram conversionem, amicitiam tuam magis magisque fovere,
 - et offensas sapientiae et bonitati tuae illatas expiare (Indulg. doct., 3).

FERIA V AD VESPERAS

- Christum Dominum, qui mandatum novum invicem diligendi nobis dedit, deprecemur ei dicentes: *Caritatem plebis tuae, Domine, adauge!*
- Magister noster doce nos praeceptum tuum caritatis custodire,
 - ut te in fratribus nos amare et in ipsis tibi benefacere sentiamus.
- Da ut sciamus inimicos diligere,
 - sicut tu in cruce nos exemplo docuisti (Cf. Mt 5, 44; Lc 6, 27.35).
- Domine, per mysterium corporis et sanguinis tui amorem, virtutem et fiduciam nostram adauge.

- Debiles corrobora, moestos consolare, spem agonizantibus infunde.
- Fac, Domine, omnes immoderatam terrestrium bonorum cupidinem moderari,
- ut aliorum inopiae consulent.
- Satia defunctos aeterna dilectione tua,
- et nos inter electos connumera.

FERIA VI AD LAUDES

- Christum Dominum, qui in cruce moriens, nobis vitam contulit ex corde deprecemur: *Per mortem tuam vivifica nos!*
- Magister et Salvator noster qui fidei tuae nobis contulisti vexilla, et nos innovasti gloria passionis,
- fac ut non veterescamus in actibus pravitatis (Cf. Orat. Visig. 630).
- Praesta nobis ut hodie ciborum saturitatem carni nostrae subtrahere sciamus,
- ut fratribus nostris indigentibus succurramus.
- vel: Praesta nobis ut gustui nostro appetibilia quaedam subtrahere sciamus,
- ut corporis Mystici tui membra, quae patiuntur, auxiliemur.
- Da sanctum quadragesimalem diem hunc a te nos devote suscipere,
- et per opera misericordiae tibi consecrare.
- Mentes nostras rebelles corrige,
- et nos magnanimos effice (Cf. Orat. Visig. 731).

FERIA VI AD VESPERAS

- Dominum Iesum, qui per proprium sanguinem populum sanctificavit, deprecemur: *Miserere, Domine, populo tuo!* (Cf. Hebr 13, 12).
- Redemptor noster, per passionem tuam tribue fideles mortificare membra sua, in certaminibus contra mala et adversa eos sustine,
- firmiore spe roborare,
- ut expeditiores ad resurrectionem tuam celebrandam occurrant (Cf. Col 3, 5 - *Gaudium et Spes* 22).
- Fac ut christiani ob propheticum munus notitiam tui ubique diffundant,
- ac ardentis fidei, spei et charitatis testimonio eam confirment (Cf. *Lumen Gent.* 12).
- Conforta, Domine, omnes afflictos,
- et de eis consolandis fac nos fraterne curare.
- Doce fideles passionem tuam in aerumnis suis participare,
- ut salutare tuum in seipsis manifestent (Cf. 2 Cor 4, 10).
- Deus, auctor vitae, memento defunctorum,
- et gloriam resurrectionis illis praesta (Cf. Liber Ord. 421-422).

SABBATO AD LAUDES

Christum Dominum, qui ut nova creatura fierent homines, lavacrum regenerationis instituit et mensam corporis et verbi sui eis apposuit, deprecemur: *Renova nos gratia tua, Domine!* (Cf. 2 Cor 5, 17; Gal 6, 5; Tit 3, 5).

Iesu mitis et humilis corde,
indue nos viscera misericordiae,
benignitatem et humilitatem concede,

— ac patientia cum omnibus fac nos uti (Cf. Mt 11, 29; Col 3, 12).

Doce nos proximos agere miseris et afflictis,

— ut te bonum Samaritanum imitemur (Cf. Lc 10, 25-37).

Veterem hominem cum actibus suis nos expoliare concede,

— et imaginem tuam induere (Cf. Col 3, 10).

Donum tuae misericordiae nobis largire,

— peccata et poenas nobis dimitte.

SABBATO AD VESPERAS

Christum Dominum, qui Magister, Exemplar et Frater noster factus est, deprecemur et ei dicamus: *Populum tuum vivifica, Domine!*

Christe Creator et frater, qui per omnia nobis assimilatus es,
da ut sciamus cum gaudentibus nos gaudere,
et cum flentibus flere,

— ut charitas nostra magis ac magis abundet (Cf. Hebr 2, 17; Rom 12, 15; Phil 1, 9).

Fac nos pro certo habere in esurientibus fratribus nos tibi esurienti cibum dare,

— et tibi sitiendi, potum in sitientibus ministrare (Cf. Mt 25, 34-46).

Spiritus Sanctus tuus nos doceat,

— ut ad vera et bona dubios et errantes hortemur.

Fac ut multi vestigia tua pressius et perfectius sequantur,

— exemplo B. M. Virginis et sanctorum.

Praesta, Domine ut defuncti in gloria tua resurgant,

— et tuo amore in aeternum fruantur.

CAMBOGIA: LETTRE PASTORAL DE L'EPISCOPAT

Dans une Lettre pastorale récente (3 septembre 1969), l'Episcopat du Cambodge a donné des directives pratiques concernant entre autres la catéchèse et la liturgie; ces directives tiennent compte du grand effort national entrepris pour la promotion de la langue cambodgienne. Voici ce qui concerne la Liturgie:

« a) Il faut poursuivre les efforts entrepris pour que dans toutes les églises et chapelles la langue cambodgienne soit utilisée pour l'*Ordinaire de la Messe*, surtout dans les dialogues et chants qui reviennent aux fidèles, afin de manifester que l'Eglise catholique est ouverte à tous, et n'est pas une Eglise « étrangère ». L'emploi d'une autre langue vivante, dans des cas particuliers, devra être autorisé par l'Ordinaire. Cette permission ne sera accordée que si des raisons graves la justifient pour le bien des âmes, et si l'emploi de la langue cambodgienne est déjà devenu habituel pour une part importante des offices.

b) Pour la *Propre de la Messe*, surtout la Liturgie de la Parole, et pour la Prière Universelle, dans les messes avec concours de peuple, on emploiera la langue la mieux comprise de l'assistance, en utilisant les traductions autorisées. Lorsque l'assemblée est composée de fidèles de langues différentes, on doublera les textes principaux.

c) A mesure des progrès de la catéchèse en langue cambodgienne, on étendra peu à peu l'emploi de cette langue à d'autres parties de la liturgie.

d) On ne manquera pas de célébrer le Premier de l'An cambodgien par des célébrations liturgiques où l'on priera pour la paix et la prospérité du pays. Des aménagements seront introduits dans le calendrier et les usages liturgiques pour mieux correspondre à la mentalité et aux traditions du pays ».

ROMA: V CONVEGNO NAZIONALE RETTORI DEI SANTUARI D'ITALIA

Dal 24 al 27 novembre 1969, si è svolto a Roma, il V Convegno nazionale dei rettori dei santuari sul tema: *L'attività liturgica e pastorale nel Santuario*. Ha esaminato anzitutto il posto che la liturgia deve avere nell'attività pastorale di un santuario e come inserire efficacemente il santuario nella programmazione pastorale e nelle esigenze del movimento liturgico. I santuari sono luoghi di pellegrinaggi, ove si succedono masse di vario genere. Questo rende spesso difficile una ordinata e perfetta vita liturgica, alla quale d'altra parte è offerta un'ottima opportunità per sensibilizzare e educare alla liturgia. I santuari possono fare molto come centri di esemplare vita liturgica. È un problema degno di essere attentamente studiato.

Index voluminis V (1969)

I. Acta Summi Pontificis

« Sacra Rituum Congregatio ». Constitutio Apostolica qua Sacra Rituum Congregatio in duas Congregationes dividitur alteram pro Cultu Divino alteram pro Causis Sanctorum . . .	129
Compositio novae Congregationis	133
« Missale Romanum ». Constitutio Apostolica qua Missale Romanum ex Decreto Concilii Oecumenici Vaticani II instauratum promulgatur	142
« Mysterii Paschalis ». Litterae Apostolicae quibus normae universales de anno liturgico et novum Calendarium Romanum generale approbantur	159
Epistola ad Em.mum Card. Benno Gut	134
Ex allocutionibus:	
ad Em.mos Cardinales (die 23 iunii 1969)	221
ad Episcopos Poloniae (7 dec. 1968)	2
ad participantes Conventum ordinatum a Commissione Liturgica nationali Italiae (7 febr. 1969)	61
in Nativitate Domini, a. 1968	2
Un merito insigne di S. Cirillo (ex homilia, die 14 febr. 1969)	64
Penitenza, conversione del cuore e riconciliazione con Dio .	65
ad participantes « XI Rassegna Internazionale delle Cappelle musicali » (14 apr. 1969)	135
Nuntium institutionis novae Sacrae Congregationis pro Cultu Divino	128
« Ordo Missae » et Calendarium Romanum generale. Nuntium	139
Liturgia e preghiera personale	337
La preghiera sorgente di letizia e di speranza	339
La riforma liturgica infonde nella Chiesa un vivo respiro di orazione	342
Parrocchia e vita liturgica	345
Adattamento della Liturgia alle culture	346
Circa novum Ordinem Missae:	
Nuova epoca della vita della Chiesa	409
La Messa scuola di profondità spirituale	412
Epistola Secretariae Status ad Rev.mum P. Hannibalem Bugnini	125

II. Acta « Consilii »

Instruction sur la traduction des textes liturgiques pour la célébration avec le peuple	3
---	---

Declaratio circa interpretationes textuum liturgicorum «ad interim» paratas	68
Summarium Decretorum quibus deliberationes Conferentiarum Episcopaliū confirmantur	13-16; 69-72; 284-287
Decreta quibus interpretationes populares novarum Precum eucharisticarum et Praefationum confirmantur	17-19; 72-73; 288
Decreta quibus Ordo Lectionum conceditur	72
Summarium Decretorum quibus confirmantur interpretationes populares Propriorum Religiosorum	73; 287
Descriptio Officii Divini iuxta Concilii Vaticani II Decreta instaurati	74
Labores Coetuum a studiis:	
<i>Coetus a studiis 4</i> : Ordo Lectionum Biblicarum Officii Divini	85
<i>Coetus a studiis 5</i> : De Lectionibus Patristicis in Breviario (<i>John Rotelle, O.S.A.</i>)	100
<i>Coetus a studiis 12 bis</i> : Preces ad Laudes Matutinas et ad Vesperas Officii divini instaurandi	458
Specimina Lectionum Patristicarum pro hebdomada I Paschae	102
Adunationes Coetuum a studiis	19; 336
In nostra familia	16; 126-127

III. Sacra Congregatio pro Cultu Divino

Epistola Em.mi Card. Benno Gut Summo Pontifici	134
Ordo Baptismi Parvulorum	
Decretum	221
Decretum quo vacatio legis Ordinis Baptismi Parvulorum prorogatur	222
Praenotanda	223
Ordo Lectionum Missae	
Decretum	237
Instructio de editionibus apparandis et de usu novi Ordinis Lectionum Missae	238
Praenotanda	240
Commentarium ad Ordinem Lectionum Missae	256
Ordo Exsequiarum:	
Decretum	423
Praenotanda	424
Commentarium	431
Instructio De Calendariis particularibus «ad interim» accommodandis	283
Instructio De modo sanctam Communionem ministrandi	347

Declaratio (circa Inst. gen. Missalis Romani)	417
Instructio de Constitutione Apostolica «Missale Romanum» gradatim ad effectum deducenda	418
XII Sessio plenaria Commissionis specialis ad instaurationem liturgicam absolvendam	436
Appendix Missalis Romani	442
Summarium Decretorum (15 maii-30 augusti 1969)	
I. Confirmatio deliberationum Conferentiarum Episco- palium circa interpretationes populares	354
II. Confirmatio interpretationum popularium Propriorum Religiosorum	358
III. Decreta circa Ritus et Calendaria particularia	359
IV. Facultates circa SS.mam Eucharistiam	361
V. Facultates circa Sacramenta et Sacramentalia	362
VI. Concessio tituli Basilicae Minoris	362
VII. Incoronationes	363
VIII. Missae votivae in Sanctuariis	363
IX. Experimenta	364
X. Varia	364

IV. Sacra Congregatio Rituum

Ordo Missae et Institutio generalis Missalis Romani	147
Normae universales de anno liturgico et novum Calendarium Romanum generale:	163
Calendarium Romanum generale	177
Schema Calendarii generalis pro Anno Domini 1970	187
Ordo celebrandi Matrimonium: Decretum	203
Commentarium	203
Praenotanda	216

V. Conferentiae Episcopales

A. Decreta quibus confirmantur deliberationes circa S. Li-
turgiam.

EUROPA

ANGLIA ET CAMBRIA

Decreta generalia	284, 359
-----------------------------	----------

AUSTRIA

Decreta generalia	284
-----------------------------	-----

BELGIUM

Decreta generalia 284; 354; 361

CECOSLOVACHIA

Decreta generalia 354

FINNIA

Decreta generalia 354

GALLIA

Decreta generalia 69; 354; 361; 364

Decreta particularia: *Adiacensis* 69; *Lapurdi* 284; *Baiocensis* 285

GERMANIA

Decreta generalia 361

Decreta particularia: *Eystettensis* 69; *Ratisbonensis* 362

GRAECIA

Decreta generalia 355

HELVETIA

Decreta particularia: *Luganensis*, 285; *Basileensis* 364

HIBERNIA

Decreta generalia 285

HISPANIA

Decreta particularia: *Conchensis* 363; *Provinciae Tarraconensis* 355

HOLLANDIA

Decreta generalia 361

HUNGARIA

Decreta generalia 355

ITALIA

Decreta generalia 355

Decreta particularia: *Drepanensis* 363; *Aesinae* 362; *Laudensis* 359; *Turvisinae* 363, 364; *Veronensis* 362.

IUGOSLAVIA

Decreta generalia 355

Decreta particularia:

Banjaluensis 364; *Iadrensis* 69; *Mariborensis* 363; *Scopiensis* 69; *Sloveniae* 355

LITUANIA

Decreta generalia	285
Decreta particularia: <i>Gedanensis</i> 69; 285	

SCANDIA

Decreta generalia	364
-----------------------------	-----

SCOTIA

Decreta generalia	285
-----------------------------	-----

AMERICA

AEQUATORIA

Decreta particularia: <i>Ambatensis</i>	356
---	-----

ARGENTINA

Decreta particularia: <i>Bonaërensis</i> 361; <i>Cordubensis</i> 361; <i>S. Fidei</i> 362	
--	--

BRASILIA

Decreta particularia: <i>Curitibensis</i>	361
---	-----

COLUMBIA

Decreta particularia: <i>Facatativensis</i>	362
---	-----

CANADIA

Decreta generalia	287
Decreta particularia: <i>Sherbrookensis</i>	362

CIVITATES FOEDERATAE AMERICAЕ SEPTENTRIONALIS

Decreta generalia	71; 356
Decreta particularia: <i>Vashingtonensis</i> 362; <i>Brucklyniensis</i>	362

SALVATORIANA RESPUBLICA

Decreta generalia	287
-----------------------------	-----

VENETIOLA

Decreta generalia	359
Decreta particularia: <i>Caracensis</i>	362

AFRICA

CHENIA

Decreta generalia	357
-----------------------------	-----

MALAWI

Decreta particularia: <i>Mzuzuensis</i>	357
---	-----

MALIA

Decreta generalia	70
-----------------------------	----

MOZAMBICUM

Decreta generalia	286; 358
Decreta particularia: <i>Beirensis</i>	358

NIGERIA

Decreta particularia: <i>Makurdensis</i>	71
--	----

TCHADIA

Decreta generalia	361
-----------------------------	-----

VOLTA SUPERIOR

Decreta generalia	286; 358
-----------------------------	----------

ZAMBIA

Decreta generalia	286
-----------------------------	-----

ASIA

CEYLON

Decreta generalia	356
-----------------------------	-----

COREA

Decreta generalia	356
-----------------------------	-----

INDIA

Decreta generalia	70; 286; 356
Decreta particularia: <i>Dibrugarhensis</i>	70

INSULAE PHILIPPINAE

Decreta generalia	286
Decreta particularia: <i>Provinciae Ecclesiasticae Manilensis</i> . .	357

PAKISTANIA

Decreta generalia	357
-----------------------------	-----

VIETNAM

Decreta generalia	70; 357
-----------------------------	---------

OCEANIA

AUSTRALIA

Decreta generalia	359
-----------------------------	-----

NOVA GUINEA ET PAPUA

Decreta generalia	71
-----------------------------	----

NOVA ZELANDIA

Decreta generalia	287
-----------------------------	-----

PACIFICI (Conf. Episc.)

Decreta particularia: <i>Papeetensis</i> 71; <i>Tonganae</i> 71	
---	--

B. Acta Conferentiarum Episcopaliū

REGIONES LINGUAE ANGLICAE

International Committee on english in the Liturgy	20
---	----

EUROPA

GALLIA

Célébrer le Dimanche dès le Samedi soir	22
---	----

HISPANIA

Encuesta sobre la Reforma liturgica	34
---	----

ROMA

Catechesi, Culto e Pastorale eucaristici in aggiornate norme ai fedeli	50
Norme e indicazioni pastorali per la celebrazione dei Matri- moni	56

ASIA

INDIA

Problems of experimentation and implementation of the li- turgical reform	44
Epistola « Consilii ad Exsequendam Constitutionem de sacra Liturgia »	365
A commentary on short-term adaptations in the Liturgy .	366

VI. Familiae religiosae

Ordo Cisterciensis	73; 360
Ordo Cisterciensium Reformatorum	73; 358; 364
Ordo Hospitalarius S. Ioannis de Deo	73; 358
Ordo Fratrum Praedicatorum	359; 364

Ordo Sancti Benedicti	360
Ordo Fratrum Discalceatorum B.M.V. a Monte Carmelo . .	360
Societas Mariae	73
Congregatio Filiorum S. Cordis Iesu	72
Congregatio Missionis et Societas Puellarum a caritate . . .	73
Congregatio SS.mi Redemptoris	360
Congregatio Rogationistarum a Corde Iesu	360
Congregatio Canonorum Regularium S. Augustini Lateranen- sium Austriaca	363
Congregatio SS.mi Cordis Iesu	363
Congregatio Sororum a Caritate (v. de Nevers)	73
Sorores minimae a B.M.V. Perdolente	287
Congregatio Sororum « Esclavas del divino Pastor »	358
Congregatio Sororum « Figlie della Chiesa »	362
Congregatio « Esclavas del Divin Corazon y de la Virgen Imma- culada »	362
Sorores « Servantes du Très-Saint-Sacrement »	362
« Petites Sœurs de Jésus »	362
Istituto secolare « Volontarie della Carità »	362

VII. Celebrationes particulares

Impositio Bireti rubri et assignatio tituli Cardinalibus nuper creatis	289
Ritus Canonizationis	292

VIII. Studia

De quibusdam animadversionibus ad Calendarium Romanum instauratum	294
E conferentia Rev. Prof. Jounel ad Scriptores diariorum et perio- dicorum	295
Ex articulo Rev.mi P. Bugnini, Secretarii S. Congregationis pro Cultu Divino	298
Institutionis Generalis Missalis Romani concordantia verborum (<i>G. Fontaine, cric.</i>)	304
Prolusione alla Settimana Liturgica Nazionale italiana, 25 agosto 1969 (Em.mus Iacobus Card. LERCARO)	375
Pour une commune célébration de la fête de Pâques	391
Contemplazione e Ufficio Divino restaurato	398

IX. Documentorum explanatio

Ad Institutionem Generalem Missalis Romani

Quandonam quaedam praefatio habenda est « propria »? . . .	323
In feriis temporis Nativitatis et Paschae possunt dici Missae ad diversa vel votivae?	323
Utrum adhuc maneat ritus « Asperges »?	403
Utrum color ruber in dominica Passionis adhibeatur tantum in processione palmarum?	403
Utrum facultas concessa religiosis bis celebrandi aut concele- brandi quando cum proprio Ordinario concelebrant, valeat etiam pro eius delegato?	403

Ad Ordinem Missae

Quando nullus fidelis habetur qui acclamationem post con- secrationem peragere valeat, debetne sacerdos dicere « My- sterium fidei »?	324
In Precibus eucharisticis II et III, peculiaris formula pro de- functo quando adhiberi potest?	325
Quaenam est formula benedictionis finalis Missae ab Episcopo adhibenda?	403
Suntne adhuc servandae peculiares formulae Canonis Romani pro Missa in Coena Domini?	403

Ad Calendarium

Utrum celebrandae sint I Vesperae festorum Sanctae Fami- liae et Baptismatis Domini?	325
Quae Missa celebranda est dominica II post Nativitatem? .	325
Abolita Vigilia Ascensionis, quaenam sunt Missa et officium huius diei?	325
Quomodo ordinanda est celebratio Missae et Officii divini in regionibus ubi sollemnitates Epiphaniae et Ascensionis Domini ac Corporis Christi in dominicam transferuntur? .	326
Utrum anniversarium Dedicationis ecclesiae et sollemnitas transferri possint?	404
Utrum Missae votivae de Iesu Christo Summo et Aeterno Sacerdote, de SS.mo Corde Iesu et de Corde Immaculato B.M.V., celebrari possint respective prima feria V, VI et primo sabbato mensis, etsi occurrat memoria obligatoria? .	404
Utrum mutandi sint tituli Ecclesiae qui aliquam difficultatem historicam praebeant aut qui in Calendario generali am- plius non habentur?	404

Utrum in sollemnitatibus quae tempore Adventus et Quadragessimae occurrunt facienda sit commemoratio feriae? . . .	405
Quid faciendum pro Rogationibus et Quattuor Temporibus? . . .	405
Utrum mane diei 24 decembris celebrari possit Missa de vigilia Nativitatis?	405

Ad diversa

Quomodo peragenda est Ordinatio subdiaconorum?	327
Ad benedictionem cum pyxide impertiendam, sacerdos debetne cum velo humerali eam cooperire?	327
In communitatibus monasticis potestne organaedus sacerdos qui Missam concelebrare cupit, stare ad organum pro liturgia verbi?	405
Utrum ope radiophonica vel televisifica transmitti possit Missa momento vel die diverso quo celebrata est?	406
Cantare la Messa e non cantare durante la Messa	406

X. Varia

Aegyptum. A propos de renouveau liturgique	113
Tanzania. « Vota » circa reformationem liturgicam	116
« Partageons nos espérances » (Rev. fr. Max Thurian)	118
Assisi (Italia). Convegno: « La Messa nelle Domus »	328
Milano. Norme per i Battesimi	330
Wilmington (U.S.A.): Guidelines for church architecture . .	331
Synod of Detroit (U.S.A.)	407
Cambogia: Lettre pastoral de l'Episcopat	470
Roma: V Convegno nazionale Rettori dei Santuari d'Italia . .	470

XI. Nuntia

Montserrat: Les Compositeurs et la musique d'Eglise	121
Ecumenical Liturgical Committee on Common Texts	122
Italia: Attività Centro Azione Liturgica 1968	123

Corrigenda	141; 303; 402
----------------------	---------------

LIBRERIA EDITRICE VATICANA

INSEGNAMENTI DI PAOLO VI

I N D I C E

DELLE MATERIE CONTENUTE NEI PRIMI CINQUE VOLUMI DI

« INSEGNAMENTI DI PAOLO VI »

(21 giugno 1963 - 31 dicembre 1967)

Volumi degli Insegnamenti:

Vol. I, 1963, pp. xvi-680, L. 1.500 — Vol. II, 1964, pp. xxxii-1194

Vol. III, 1965, pp. xxxii-1264 — Vol. IV, 1966, pp. xxvi-1104 —

Vol. V, 1967, pp. xxxii-1052 — Vol. VI, 1968, pp. xl-1312

(cadauno L. 3.000)

THE TEACHINGS OF POPE PAUL VI

Raccolta in lingua inglese di 50 allocuzioni pronunciate dal Santo Padre
dal 29-12-1967 al 18-12-1968, durante le Udienze pubbliche
del mercoledì

In-8°, pp. viii-224, con Indice della materia e sovracoperta illustrata
L. 2.500 (\$ 4,20)

L'ENSEIGNEMENT DE PAUL VI

(Eglise et Documents N. 1)

Raccolta in lingua francese di 50 allocuzioni pronunciate dal Santo
Padre nell'anno 1968 durante le Udienze pubbliche del mercoledì.

In-8°, pp. 224, con Indice della materia e sovracoperta illustrata
L. 1.500 (\$ 2,50)

J O U R N É E D E L A P A I X

Opera pubblicata contemporaneamente in 6 lingue: francese, inglese,
spagnolo, portoghese, tedesco, arabo; si compone di 288 pagine (form.
17,5 × 25,5) ed è corredata di cinque disegni di Silvio Consadori.

L. 2.500 per ogni lingua (\$ 4,20)

LIBRERIA EDITRICE VATICANA

Editiones typicae novorum librorum liturgicorum

ORDO MISSAE

Vol. form. 17 × 24, pp. 176; L. 2.500 (\$ 4,20); linteo contextum L. 4.000 (\$ 7)

ORDO LECTIONUM MISSAE

1° Vol. form. 12 × 30 cm., pp. 438; L. 7.000 (\$ 12)

ORDO CELEBRANDI MATRIMONIUM

Vol. form. 17 × 24; L. 900 (\$ 1,50)

ORDO BAPTISMI PARVULORUM

Vol. form. 17 × 24, pp. 94; L. 1.200 (\$ 2)

CALENDARIUM ROMANUM

Vol. form. 17 × 24, pp. 180; L. 3.000 (\$ 5)

DE ORDINATIONE DIACONI PRESBYTERI ET EPISCOPI

Vol. in 4° (cm. 22 × 29), p. 136, linteo contextum et ornamentis
aureis decorato. L. 5.000 (\$ 8,50)